

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyes szám ára 20 fillér

ZALAMEGYE

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

Politikai és társadalmi hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

Hirdetések:
= Megállapodás szerint. =

Nyilttér soronként 1 K.

Kéziratokat
nem küldünk vissza

A vármegyék határozatai.

A vármegyék egymás után nyilatkoznak a kormány ellen; tisztviselőiket eltiltják az adók beszédésétől, az ujoncozás körül való közreműködéstől. Egy ellenállhatatlan és letörhetetlen közvélemény alakul ki, amely a magyar alkotmány veszedelmét látja abban, hogy imparlamentáris kormány vezeti az ország ügyeit, hogy a nemzet akarata nem érvényesülhet s olyan kérdések miatt, amelyek szabad és alkotmányos államban vita tárgyát sem képezhetik, az ország az anarkia örvénye felé közeledik.

A vármegyék most megkapták a választ a kormánytól egy leirat alakjában. Ez a leirat ismét egy lépést jelent; nem a kibontakozás, nem a békés hangulat felé, hanem azon az uton, amely még beljebb sodorja a nemzetet a bonyodalmakba.

Lehetetlen a vármegyékhez intézett leiratból ki nem olvasni azt a fenyegetést, hogy a kormány a törvényhatóságok ellenállásával szemben esetleg erősebb eszközöket is fog használni. A leirat kijelenti, hogy a kormány multhatatlanul megsemmisít minden oly törvényhatósági határozatot, vagy intézkedést, mely bármely tiszta indulatból eredve is, a fennálló törvényeket sérti és kikerülhetetlenül a rend bomlására vezet.

Ez a kijelentés elvégre még nem súlyos. Mert ha megsemmisíti is a vármegyék határozatait és csak azokat semmisíti meg, amelyek a törvényekkel ellenkeznek, ez még nem jelenti azt, hogy a vármegyék ellenállását le is törte. Mert az ellenállás nem csak a törvényhatóságok határozatain, hanem a törvényen alapszik. A vármegyék határozatait csak formailag lehet megsemmisíteni, de azok lényege, tartalma és célja benn marad a köztudatban. Ha a kiküldött bizottságokat feloszlatták, ha azokat az utasításokat, amelyek a tisztviselők magatartását megszabják, hatályon kívül helyezik is, a tényleges ellenállás nem lesz gyengébb, nem lesz kevésbé törvényes. A

bizottságok működnek tovább, ha nem is mint a vármegyék által alakított testület, hanem mint pártszervezet s a tisztviselők a fennálló törvények alapján fognak eljárni úgy, ahogy azt kötelelességérzetük megszabja. Megvédelmezik a személy- és vagyonbiztonságot, fenntartják a belső rendet, végre fognak hajtani minden törvényes rendeletet, adót és ujoncot azonban nem szedhetnek.

A mai szervezet mellett, amelyben a vármegye önkormányzati joga ugyyszólván elméletté zsugorodott össze, természetesen nagyon nehéz megállapítani azt a határvonalat, ahol ez a jog végződik; különösen mikor olyan rugalmas elv szabja meg a határt, mint a leiratban ki van fejezve, amely szerint a kormány általános felbomlást előidéző törvényhatósági intézkedést nem tűrhet. Kétségtelen, hogy minden határozat megsemmisítésére lehet indokot találni, mert a kormány legfőbb felügyeleti jogának gyakorlásában a közérdeket a saját szempontjából fogja fel. És mikor leiratában kijelentette, hogy magát és működését törvényesnek és alkotmányosnak tekinti, az állami rendnek zavartalanságát feltétlenül biztosítani akarja, mert ez a pártok és pártnézetek felett elérhetetlen magasságban álló közérdek: akkor kijelentette azt is, hogy minden törvényhatósági határozatot, amely a kormány rendeleteinek végrehajtása elé bármely irányban akadályt gördít, feltétlenül meg fog semmisíteni. Erre tehát el kell készülniök a vármegyéknek.

Az a kérdés azonban, mi fog következni azután? Ha a vármegyék határozatait egyszerűen megsemmisítik, egyéb intézkedések azonban nem következnek, adót nem exequálnak, ujoncot nem szednek, akkor a vármegyék ellenállása épugy, mint a kormány megsemmisítő rendelkezései akademikus értékűek maradnak. A vármegyék határozata nem lesz egyéb elvi kijelentésnél, a kormány intézkedése pedig egy hatalmi ténynél. De ha erőszakos eszközök alkalmazása kísérné a kormány nyilatkozatát,

akkor következnek csak be az, amit a leirat a törvényhatóságok határozatainak következményeképp emleget: a rend felbomlása, mert akkor kezdődnek a tényleges ellenállás.

A kormány leirata szerint a közszellem és általános gondolkodás iránytalan, sőt téveteget. Vajon azt láttuk e Zalavármegye közgyűlésén, hogy a közszellemnek nincs határozott iránya? Azt tapasztaltuk e, hogy a közvélemény ingadozik, tévelyeg s a pártpolitika torzalkodásai urálnak a hangulatot? Az ellenkezőt láttuk, tapasztaltuk. Határozottan kialakult és meggyökeresedett az a tudat, hogy a mai alkotmányjogi kérdés semmiféle pártkérdéssel nem azonosítható és amíg az a sérelem, amely a parlamentáris kormányzás, az alkotmányosság alapelvein esett, orvosolva nem lesz; amíg Magyarország kormányzásából az abszolutistikus tendencia ki nincs küszöbölve, amíg a reactio fenyegeti alkotmányos életünk fejlődését és jogos nemzeti aspirációink érvényesülést: addig együtt kell maradnunk, akármilyen politikai párt-hoz tartoztunk előbb; akár elfogadjuk majdan a kormányra jutó párt programját, akár nem. Ez most mindegy. A főcél az alkotmányosság megmentése, a parlamenti kormányzás alapelveinek biztosítása, Magyarország önrendelkezési jogának érvényesítése. Ebben a tudatban egyesültünk a nemzeti ellenállásra ebben a vármegyében; nem ingatag alapon; utjaink nem is tévelyegnek, mert a törvény az alap és hosszú évszázadok tapasztalatai mutatják az utat. Csodálatosan egyhangú és erős közvélemény ez ebben a pártos országban. Nem néhány renitens vármegye beszél, hanem válaszolni fog az egész ország. Nem pártok vezetnek, hanem az a tudat, hogy veszélyeztetve van az alkotmányos élet folytonossága, amelynek védelme pártok és pártnézetek felett álló köteleesség.

Igaz, hogy a közterhek viselésének köteleességébe vetett hit megingatása veszedel-

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Mal számunk 10 oldal.

meket rejt magában; igaz, hogy az állam kormányzatának megzavarása káros és vészes; de a mi történelmünk azt mutatja, hogy még károsabb, még vészesebb annak a tudatnak a meggyengítése, hogy szabad ország vagyunk, amelyben abszolút akarattal nem érvényesülhet; hogy alkotmányos állam vagyunk, amelyet csak az országgyűlésre támaszkodó kormány szentesített törvények alapján kormányozhat.

A magyar nemzet szabadon került ki az irtó háborúból, a belvillongásokból; a tatárjárás, a török hódoltság energiáját nem tudták elernyeszteni; de amikor a közélet temetővé változott és minden nap egy-egy jogot temettünk el, amikor nemzeti öntudata elsenyvedt és nem hitt többé szabadságban, nemzeti dicsőségben; amikor kivülről diktált és udvaroncok által közvetített paranasszó kormányozta az országot és a kultura, később az állami érdekek köpönyegébe bujt reactio megejtette az egész társadalmat: akkor közel voltunk a pusztuláshoz. Hiszen már csak geográfiai fogalomnak nézték Magyarországot.

Bizonyos, hogy Zalavármegye határozata is nemsokára megsemmisítő kormányrendelettel fog visszaérkezni, de hogy a vármegye hangulata nem fog megváltozni, az bizonyos. A határozat nem csak papíron van meg, hanem a közvéleményben, amelyből egy tollvonással azt kitörölni nem lehet.

Zalavármegye rendkívüli közgyűlése.

Zalavármegye törvényhatósági bizottsága 12-én rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek kizárólagos tárgyait a kormányval szemben való bizalmatlanság kifejezése, az ellenállás szervezése, továbbá Pest és Zemplén vármegyék átiratainak tárgyalása képezte.

A közgyűlésen a törvényhatósági bizottság tagjai közül oly sokan vettek részt, hogy a vármegye székházának nagy terme egészen megtelt. A legmesszebb fekvő vidékekről is sokan jöttek a székvárosba. Különösen a gazdák voltak nagy számban képviselve, akik a legszorgosabb mezei munkát hagyják otthon, hogy a napot a nemzeti ügynek szenteljék.

A hangulat lelkes és emelkedett volt. A vármegye közvéleménye jutott kifejezésre abban a hangulatban, amely a közgyűlést uralta. Nem volt lázas türelmetlenség, hanem méltóságos, egyértelmű lelkesedés, amely az alkotmányosság védelmére összetömörítette a különböző pártokat, egy táborban egyesítette az egész vármegyét.

Egyetlen egy dissonáns hang sem zavarta meg a közgyűlést. Nem hallatszott egy ellentmondó szó, de nincs ebben a vármegyében egyetlen ember sem, aki ne csatlakoznék a vármegye azon határozatához, hogy meg nem szavazott újoncot és adót kiszolgáltatni nem szabad; hogy az alkotmányosság védelmére minden tényezőnek egyesülnie kell.

A közgyűlés lelkesedése tetőpontját érte el akkor, amikor Hertelendy Ferenc főispán bejelentette, hogy helyét elhagyja s visszatér a közönség soraiba, hogy ott szolgálja a közérdeket. Éljenzés, taps és az elismerést kifejező felkiáltások hangzottak minden oldalról a távozó főispán felé, aki — úgy lehet — utoljára elnökölt a közgyűlésen.

Eitner Zsigmond beszédének erősebb passusai különösen a radikálisabb érzelmű bizottsági tagokat tüzelték fel s emelték a lelkesedés magaslataira a hangulatot.

A teremben zsongott az élet, majd felzúgott a lelkesedés zaja, a karzat azonban majdnem teljesen üresen maradt.

A közgyűlés lefolyásáról a következő részletes tudósítást adjuk:

Hertelendy Ferenc főispán lelkes éljenzés közben foglalta el az elnöki széket és 10 órakor megnyitotta a közgyűlést.

Elsősorban megemlékezett József kir. herceg elhunytáról, aki szívének egész melegével szerette a magyar nemzetet. Fájdalmasan esik, hogy elvesztettük őt, aki egész életét Magyarország javának szentelte, aki már családjának tradíciójánál fogva is hű és szerető fia volt a hazának. Indítványozza tehát, hogy Zalavármegye közönsége József kir. herceg elhunytá felett érzett mély és igaz részvétét jegyzőkönyvében örökítse meg. A közgyűlés a főispán beszédét állva hallgatta végig s az indítványt egyhangulag elfogadta. Arvay Lajos főjegyző ezután felolvasta a vármegye nevében az alispán által József Ágost főherceghez intézett részvétsürgőnyt s az arra érkezett választ.

A főispán a tárgysorozat előtt a következő beszédet intézte a közgyűléshez:

„Törvényhatóságunknak több tagja által kért rendkívüli közgyűlést összehívni annál is inkább kötelességemnek tartottam, mert törvényadta jogomnál fogva saját elhatározásomból is szükségét éreztem volna annak, hogy a jelen súlyos és hazafias aggodalommal telt idők között alkalmat adjak arra, hogy törvényhatóságunk közgyűlése törvényes és alkotmányos jogait gyakorolva szabadon megnyilatkozhassek. És tettem volna ezt azért is, hogy alkalmat vehessek magamnak, hogy bejelentsem a törvényhatósági közgyűlésnek, miszerint főispáni állásomról való lemondásomat a magas kormányval benyújtottam, ahhoz ragaszkodom és reményem ennek legközelebbi elfogadását és legkegyelmesebb felmentésem kieszközölését. Mély hálával köszönöm meg a törvényhatóság tagjainak és barátainak szíves támogatását és közreműködését és kérem jóakaratu elnézésüket, ha rövid és mostoha viszonyok folytán megbénított hivatalos tevékenységemmel, valamint csekély tehetséggel nem érhettem el olyan eredményeket, mint a minőkért teljes odaadással szívesen szolgáltam és küzdöttem volna. Székfoglaló beszédemben azt a fogadást tettem, hogy én nem jövök más fegyverrel, mint egyik kezemben a törvénykönyvvel, a másikban az igazság mérlegével s midőn e helyet elhagyom, ezt a fegyvert továbbra is szorosan tartva kezemben, térek vissza szeretett vármegyém közönségének soraiba, hogy mint egyszerű napszámosa hazánknak és vármegyénknek dolgozzam és küzdjek ezeknek javaiért. A jó Isten és vármegyém hazafias, áldozatkész közönsége óvja meg hazánkat és megvédi a további súlyos rázkódtatásoktól, segítse eddig el nem ért jólétre és boldogságra.“

A főispán beszédét minden mondatnál éljenzés, helyeslés szakította meg. A szeretetnek és tiszteletnek megkapó kifejezése volt az a lelkesült ováció, amelyben Hertelendy Ferenc főispán részesült.

Ziegler Kálmán biz. tag indítványozta, hogy a közgyűlés a főispán iránt érzett ragaszkodásának, hálájának és tiszteletének adjon kifejezést s azt jegyzőkönyvében örökítse meg. Lehetetlen — ugymond — hogy azok a szavak, amelyeket főispánunktól hallottunk, viszhangot ne keltsenek a törvényhatósági bizottság minden tagjának szívében; hogy amikor főispánunk bizonyosságot tesz amellett, hogy velünk együtt érez s azt a kormányt, amely alkotmányos életünk zavartalan-ságát fenyegeti, nem szolgálja tovább: az őszinte tiszteletnek és szeretetnek, amelyet hivatalos működése alatt is iránta mindig éreztünk, kifejezést ne adjunk.

A közgyűlés az indítványt lelkesedéssel fogadta s Csertán Károly alispán határozatkép kimondta, hogy bár a törvényes gyakorlat értelmében a tárgysorba felvett ügyeken kívül mással a rendkívüli közgyűlés nem foglalkozhatnék, miután azonban a vármegye közönségének egyhangu határozata elől elzárkózni nem lehet, a távozó főispán iránti ragaszkodás és elismerés a jegyzőkönyvben megörökíttessék.

Ezután Arvay Lajos főjegyző a beadott indítványt ismertette, amelynek szövegét az indítványozók minden bizottsági tagnak megküldték.

Az indítvány elfogadását Eitner Zsigmond orsz. képviselő a következő beszéddel kérte a közgyűléstől:

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Ha végig tekintünk vármegyénk történelmi múltján, azt látjuk, hogy Zalavármegye, ha a nemzet legdrágább javaiért: az alkotmányért, a

törvényes jogokért, közszabadságunkért folyt a harc, mindig a küzdők első soraiban harcolt.

A mostani súlyos helyzetben is kell, hogy törvényadta jogunknál fogva siessünk csatasorba, hogy teljes erőnkkel vigyük a nemzeti küzdelemben, a nemzet javára, alkotmányunk és szentszabadságunk ellen intézett merénylet visszaverésére.

Fájdalommal látjuk, hogy nemzetünk törvényes jogai nem érvényesülnek, hogy a bécsi császári, udvari és katonai körök macacssága és önkénye kész szembeszállani még ezeréves alkotmányunkkal is, csak hogy saját törvényellenes, absolutistikus akaratát a nemzetre ráerőszakolja.

Négyszázad év óta küzd nemzetünk az abszolút uralom és az öszmonarchia eszméje, a beolvastási politika ellen, mely édes hazánkat elnyomni és szolgaságba hajtani törekedett.

Már több ízben volt kénytelen nemzetünk kardot rántani a Boeckay, Bethlen, Rákóczi és Kossuth Lajos feláldozó vezetése mellett szabadság és önvédelmi harcunk megvívására.

Nines annyi porszem e hazában, ahány szabadsággért küzdő hazafinak nemes vére öntözte e hazát, a duló csatákban vitézül küzdve és a vérpadokon áldozva fel szent véruket, e hazáért jogaiért és szabadságáért.

Enni harc után sem sikerült az abszolút hatalomnak hazánk végleges leigázása, időről-időre pénzen, cimék és kitüntetésekkel megvett árulókkal sikerült az elnyomatás, de nemzetünket nyelvtől, jogaitól, szabadságától megfosztani ezen árulók dacára sem sikerült.

Nemzetünk halvégete, mely már annyi évszázadokon át annyi megpróbáltatást hozott fejünkre, ismét beteljesedett.

Ellentétek merültek fel a király és a nemzet között.

A mostani válságban a nemzet szent törvényes jogán: a magyar vezényszón kívül ma már az a kérdés, hogy osztrák járom alá akarjuk e hajtani fejünket, vagy pedig meg akarjuk vívni ezt az utolsó döntő ütközetet, mert a mai válság abból is áll, hogy mi eddig áttattuk, amitottunk magunkat, midőn azt hittük, hogy Magyarországon valóságos alkotmányosság van.

Az alkotmányosságnak megvoltak ugyan a külső formái, de hogy azok érvényesüljenek is, annak az volt a feltétele, hogy a választásoknál megnyilvánult nemzeti akarat mindenkor alkalmazkodjék a korona akaratához.

És most, midőn a király szájába adott szó folytán, hogy »itéljen a nemzet«, a józan magyar nemzet elítélte és elsőpörte az eddigi rendszert, akkor a korona ellentétbe helyezkedett a nemzeti akarral s az eddig legaltkotmányosabb király akaratát abszolút akarrattá változtott.

Tehát ellentétek merültek fel a király és a nemzet között és most egy alkotmányellenes katonai kormány önkényuralma, szerencsétlen vállalkozása elleni önvédelmi harc nehéz idejét kell megvívni, ebben a harcban pedig meghatározni nem lehet, mert győzni kell, mert ha meghatározni vagy legyőzünk, talán egy évszázaddal lenne megbénítva erkölcsi erejében. Ebben a harcban a nemzetnek győzni kell, mert az szabadságunk és jogaink élet-halál harca; győzelem esetén a maradandó béke és nemzeti jólét felvirágozása, bukás esetén a szegénység, az elnyomatás sötétsége jön.

Ezért tisztelt törvényhatóság érdemes küzdeni, ezért minden családapa, ezért minden köztisztviselő, ki becsületes nevet és boldog jövőt akar hagyni gyermekeire és unokáira, nem a kényelmet fogja tekinteni, hanem sorompóba áll s küzdeni fog a Haza igazáért.

Ez a hazaárulókból összeszedett kormány, amely a békét hirdette, maga pedig a bűn fertőjében fogamzott, törvénytelenül avval kezdette működését, hogy törvénybe iktatott alkotmányos jogaink eltiprásával elnapolta az országgyűlést és így a küzdelem az országgyűlésből a megye tanácsstermeibe húzódtott.

Zalavármegye törvényhatósága ezzel a törvénytipró kormányval szemben, alkotmánya védelmében tudni fogja kötelességét.

Azért tehát semmi kétségem nem lehet az iránt, hogy Zalavármegye törvényhatósági közgyűlése egyhangulag fogja magáévá tenni az általam és társaim által benyújtott indítványt.

Annál is inkább, mert ma már nem pártok állásfoglalásáról van szó, hanem arról: hogy alkotmányunk megvédésére e hazának minden igaz hű fia egyesüljön.

A ki ma a nemzet alkotmányos védelmével szembe kelyezkedik, vagy közönyösen félre áll,

az a nemzet ellen a legnagyobb bünt követi el, az hazaáruló!

A nemzet minden igaz híjának egyesülnie kell hazája, alkotmánya védelmére, hogy azok, kik e nemzetellenes gaz merényletet intézték, lássák be, hogy Hazánk alkotmányát minden magyar, ha kell, vérével is kész megvédeni.

Meg kell tudni a bécsi kamarillának, meg kell tudni az osztrák császárnak, de meg kell tudni a magyar királynak is, ki az alkotmányra esküt tett, hogy a törvényt nem csak megtartani, de megtartani is kell.

De meg kell tudni azután azon hazaárulóknak, kik elég vakmerők voltak vállalkozni pénzért és nyugdíjért alkotmányellenes kormányzatra és az országgyűlés mindkét házának leszavazása után is helyükön maradnak.

Mindennap, melyet ez az alkotmányunk mélyen sértő császári kormány helyén tölt, egy sértő kihívás és arcu ütése a nemzetnek; erre kell, hogy törvényadta jogunknál fogva válaszoljunk, mert felelettel adósok nem maradhatunk.

Válaszunk nem lehet más, mint indítványunk elfogadása, mert ettől a kormánytól kötelessége minden igaz hazafinak az eszközöket megtagadni a törvényes kormányzásra, mert a nemzet haragja el fogja söpörni őket, a történelem pedig mint hazaárulókat fogja megbélyegezni.

A sok tespedés és esüggedés után tehát végre elérkezett az az idő, midőn a nemzet felébredt és az abszolút császári hatalom uralmának az országban véget fog vetni.

Átvagyunk hatva azon szilárd elhatározástól, hogy az idegen katonai hatalmat a nemzet fölött többé el nem tűrjük.

Ebben nem ingat meg többé semmiféle körülmény, sem celszövés, sem ígérlet, sem fenyegetés és bennünket a megkezdett küzdelemtől vissza nem riaszt.

Mint szabad nemzet akarunk ezen a földön élni és meghalni.

Azért tehát kötelességérzettel, meggyőződésből kifolyólag, igaz hazaszeretettel áthatva kérem és ajánlom a tekintetes törvényhatóságnak benyújtott indítványunk elfogadását, azon pótlással, hogy a közgyűlés jelen határozata azonnal végrehajtható és csak birtokos kívül fellebbezhető.

Eitner Zsigmond beszédét a törvényhatósági bizottság nagy tetszéssel fogadta.

Ezután Thassy Kristóf m. t. főügyész adott véleményt arra nézve, hogy a határozat azonnal való végrehajthatóságának kimondása nem ütközik e törvénybe. A t. főügyész kijelentette, hogy miután a határozat jogerőre emelkedéséig is közveszélyeknek lehetünk kitéve, amelyeknek elhárítása közérdek, a határozat azonnal való végrehajthatóságát indokoltan tartja. A közgyűlés tehát az indítványt egyhangulag határozattá emelte s a határozatot azonnal végrehajthatónak monddta ki.

A hatvan tagu bizottság a következő tagokból alakítottat meg: Hertelendy Ferenc főispán, Koller István földbirtokos Alsórajk, Szily Dezső földbirtokos Ollár, gróf Batthyány Ernő földbirtokos Kustány, Hertelendy József földbirtokos Vindornyalak, Ziegler Kálmán kir. közjegyző Csáktornya, Bosnyák Géza földbirtokos Misesfa, Bercza László földbirtokos Csabrendek, gróf Batthyány József orsz. képviselő Zalaacsány, Szentmihályi Dezső földbirtokos Paesa, Oltay Guido földbirtokos Szentgyörgyvár, Baronyi Ede földbirtokos Kehida, Dervarics Imre földbirtokos Keszthely, Jerfő Adolf bérlő Nagyréce, dr. Obersohn Mór ügyvéd Zalaegerszeg, Deák Mihály földbirtokos Tárnok, dr. Gyömörey Vince földbirtokos, ny. kir. törvényszéki elnök Ukk, ifj. Thassy Imre földbirtokos Felsőrajk, Farkas József orsz. képviselő Söjtör, ifj. dr. Tarányi Ferenc földbirtokos Nyírlak, gróf Batthyány Pál földbirtokos Zalaacsány, Köngmayer János földbirtokos Neszelej, Nagy László földbirtokos Andrásida, Bezerédj Lajos földbirtokos Páhok, Eitner Zsigmond orsz. képviselő Sümeg, Németh János plébános Sümeg, Skublies Károly földbirtokos Besenyő, Forster Elek földbirtokos Diszel, dr. Kele Antal ügyvéd Zalaegerszeg, Zathureczky Márton földbirtokos Zsigmondháza, Bakó Gyula földbirtokos Felsőrajk, Tanczos Lajos földbirtokos Rád, Bogay János földbirtokos Csabrendek, Vinhoffner Dezső plébános Salomvár, ifj. Eitner Sándor földbirtokos Salomvár, id. Thassy Imre földbirtokos Zalaövő, Békefy István Diszel, Vastagh János tanár, földbirtokos Tapoleza, dr. Bárdi Ferenc ügyvéd Sümeg, Hayden Sándor

bérlő Szalapa, Kafka László földműves Kis-komárom, László Dezső földbirtokos Rigács, Dervarics Ákos földbirtokos Kilimán, Keresztury György bérlő Bezeréd, Molnár István földműves Nemesapáti, Szupits Antal kir. járásbíró Zalaegerszeg, Farkas Gábor földbirtokos Alsóbagod, Tancsics József plébános Alsóbagod, dr. Csemesz Kálmán ügyvéd Letenye, Hány Dezső földbirtokos Hóttó, Veleides Lajos plébános Tekenye, dr. Darányi Ferenc orsz. képviselő Budapest, Petrik Gyula ügyvéd Alsóendva, Zakál Henrik ügyvéd Csáktornya, Illés Rafael premontrei kanonok, jószágkormányzó Túrje, Malatinszky Ferenc földbirtokos Zalaacsány, Bogay Máté földbirtokos Sármellék, Handiery Gusztáv földbirtokos Tapoleza, báró Puthéány Géza földbirtokos Sziliget, Gaál István plébános Kerkaszentmiklós.

A bizottság megválasztása után a főispán a közgyűlést bezárta.

A bizottság azonnal megalakult s elnökévé gróf Batthyány Pált, alelnökévé dr. Gyömörey Vincét és Bosnyák Gézát, jegyzőkké Ziegler Kálmánt és Nagy Lászlót egyhangulag megválasztotta.

Közgyűlés után a vármegye tisztviselői kara — Csertán Károly alispán vezetése alatt — tisztelt Hertelendy Ferenc főispánnal.

Főispánunk a törvényhatósági bizottságnak bejelentette, hogy lemondásához ragaszkodik, tehát helyét valószínűleg a közel jövőben el fogja hagyni. A tisztikar tehát bucsuzott. Nem a szokásos szertartásos bucsuzás volt ez. Könyezve állt vármegyénk alispánja a távozó főispán előtt s az az érzés, amelyet a tisztikar Hertelendy Ferenc iránt táplál, nem a szavakban, hanem azokban a könyvekben volt kifejezve, amelyek minden szemben csillogtak. Távozó főispánunkat a közgyűlés zúgó éljenzése kísérte a teremből a lakásáig és Zalavármegye tisztikarának szeretete kíséri a vármegyeháztól otthonáig.

Csertán Károly alispán a meghatottságtól csak néhány szót tudott mondani: »Méltóságos uram! A mai jelenetre nem voltunk elkészülve. Ezért nem a kellő ünnepélyes külsővel, de igaz szívvel jöttünk, hogy Istenhozzádót mondjunk s bizottságunk szeretetükről és tiszteletükről.«

Hertelendy Ferenc mély megindulással fogadta a tisztikar üdvözlését. »Azok a könyvek, amelyeket láttam, nekem becsesek és sokat mondanak. Most érzem csak helyzetem előnyét, hogy a vármegyében gyökerezem. Nem esik oly fájdalmasan a bucsuzás, mert itt maradok köztetek s amint eddig ti pótlótok az én erőmet munkásságotokkal, úgy ezután a vármegye közönségének sorában én is arra leszek hivatva, hogy titeket támogatassalak.«

A közügy szolgálatában sokan szereznek babérokat, címeket, rangot, de szeretetet és könyeket csak azok, akik nem csak ésszel és tudással, idővel és munkával, hanem szívvel is szolgálnak.

Az élet, amely ideálokat rombol, reményeket hervaszt, értéktelenné tehet mindent; az élet-tapasztalat, a csalódás megtaníthatja a közpályát megfutott férfiakat arra, hogy a bölesek nyugalmával tekintsenek vissza a multba és mosolyogva nézzék azt a harcöt, amelyet megvíváltak ők maguk s nyomukban törnek előre mások; a pálya végén, amikor az elaggott férfi lelkében az ambíciót az isteni nyugalom, a hiúságot a böleség váltja fel, minden dicsőség szétfoszolhat, de egy becses marad akkor is: a szeretet. Mert ebből táplálkozik az ember lelke a bölesőtől a sirig; ez virraszt a böleső felett, szeretet ad az ifjunak álmokat, a férfinak erőt, az aggnak nyugalmat. Aki azt mondhatja magáról, hogy a közpálya rögös útjáról szeretetet visz magával, az hagyja ott címeit, rangját, rendjeleit és koszoruit, mert nincs szüksége rájuk. Ezek csak emlékek, amelyeknek becsé idővel csak annyi, mint a matrónák imádságos könyvébe leprélt fodormenta levélé, amelyhez egy ifju leány emléke fűződik. A szeretet és köztisztület élő fa, amelynek gyökerei a szívkebe nyulnak; folyton növekszik és lombja árnyat ad, védelmez és ráborul még a sírra is, ahol véget ér minden küzdelem.

Hertelendy Ferenc szeretetet és tiszteletet visz magával a főispáni székéből. A vármegye egész közönségének rokonszenve fogadta, szeretete kíséri.

A közigazgatási bizottság üléséből.

Zalavármegye közigazgatási bizottsága július havi rendes ülését 11-én tartotta meg Hertelendy Ferenc főispán elnöklete alatt. Az ülés elé ter-

jesztett jelentésekből közöljük a következő adatokat:

Az alispán jelentéséből. A felnőttek közegészségi viszonyai igen jók, a gyermekeké pedig általában kedvezők voltak.

Személy- és vagyonbiztonságot csak apróbb lopások zavarták. Megemlítendő, hogy június hó 8-án Schwarz János homokkomáromi lakos házána utca felőli falát ismeretlen tettes kibontotta s a lakásba hatolt. A kora reggeli órákban munkára menő emberek a betörést észrevették, a zajra a tettes elmenekült. A munkások a rablót üldözöbe vették, de az többször rájuk lőtt s elmenekült. A nyomozás eddig eredményre nem vezetett.

A csendőrség július hónapban letartóztatott ember élete elleni büntetést 3, lopásért 19, zsarolásért 3, jogtalan elsajátításért 1, esalásért 2, idegen vagyon megrongálásért 3, gyujtogatásért 1 egyént. Kihágásokért 127 egyén állítottat a hatóságok elé.

A vármegye területén június hónapban előfordult tüzesetek közül ezideig bejelentett 16, melyeknél az összes kár 7891 koronát tett ki, amelyből biztosítás által megtérült 5060 korona, így a biztosítatlanul maradt kár 1831 korona.

A megélhetési viszonyok részben a kereseti források megnyitja miatt, részben pedig a különböző élelmiszeri cikkek, gyümölcs, főzelékeműek stb. előállításá folytán kedvezőbbek.

A közigazgatási viszonyok ezidőszert szintén jobbakk; zöld takarmány és a legelők bő táplálékot adnak az állatállományoknak. Az értékesítési viszonyok kedvezők.

Az aratás akadály nélkül folyik s elég jó termésre van kilátás.

A köztartozások befizetése majdnem teljesen szünetel. Az általános közigazgatásra zavarólag ható esemény nem fordult elő.

Közegészségügy. Az időjárás a hónap első felében bő csapadék mellett hűvös, a második felében pedig száraz és meleg volt.

Felnőttek közegészsége hasonló jó volt, mint az előző hónapban, a gyermekeké azonban a nyári gyomor és bélhurut nagyobb számban észleltetett, a vörheny és kanyaró miatti megbetegedések száma pedig apadt.

Fertőző bántalmak közül észleltetett: roneselő toroklob 17, hasihagymáz 3, kanyaró 58, vörheny 9, hőkhurut 27, fültömírgylob 46, bárányhimlő 1 esetben.

Rendőri boncolás volt teljesítve 4 esetben, melyeknél a halál legközelebbi okát belső elvérzés, edényelmeszesedés, véres agyaguta és tüdővizenyő képezte.

Hullaszemle előfordult 26-szor, súlyos sértés be lett jelentve 2.

Öngyilkosságot 9 egyén követett el és pedig 4 (Deutsch Albert 45 éves izr. nagykanizsai, Leitner Rudolf nagykanizsai, Bóka András 38 éves kővágóörsi, Hegyi József vindornayszőlősi) magát agyonlőtte; 3 (Major Mihály 65 éves márokföldi, egy névleg meg nem nevezett orosz-tányi, Somogyi Lajos 21 éves gulácsi) önakasztással vetett véget életének; 1 (Pern Anna szentmiklói) magát szívszurta; 1 (ismeretlen a kővágóörsi határban) a Balatonba ugrott és belefullt.

Véletlen szerencsétlenség általi halálnak 12 egyén esett áldozatává; ezek közül 6 (Turdán Józsefné nagykanizsai, Gergősecz György molnári, egy ismeretlen Bisztriczén, Szigeti Géza 7 éves óhidi, Pap József 13 éves káptalanóti, Hofman János 21/2 éves sáskai) vízbe fulltak; 2 (Tosek Mihály 70 éves zalaujvári, Pótrétu egy névleg meg nem nevezett egyén) a vonat által elgázoltattak; 3 (Pusztai István 12 éves kerkaszentmiklói, Lipics Péter 52 éves rátkai, Toplak Jánosné nyaksházi lakos) a villám által agyon-sujtattak; 1 (Neufeld Ilona 6 éves kozmadombjai lakos) egy súlyos itató vállu agyonnyomta.

Elmekórnak 5 esete képezte a hivatalos beavatkozás tárgyát, amennyiben 4 megfigyelés alá helyeztetett, 1 pedig a kózkórházba szállítottat.

Veszetség gyanújában levő eb által megmaradtak ifj. Murai József 18 éves, Csörge Sándor 12 éves beliczai lakosok, kik védőtás céljából a budapesti Pasteur intézetbe szállítottattak.

Hét éven aluli koron elhalt gyermekek közül orvosi kezelésben nem részesült 53. Az elsőfoku hatóságok e miatt 17 elmarasztaló és 9 fölmentő végzést hoztak. A többiekre nézve a megfelelő tárgyalások még befejezést nem nyertek.

Van a vármegye területén: lelenc 29, dajkaságba adott 344, elmebeteg hülye 822, siketnéma,

vak és nyomorék 762, közsegélyre szorult 1403, keresetképtelen árva 1515.

Közügy. A kir. tanfelügyelő bejelentette a közigazgatási bizottságnak, hogy június hó folyamán meglátogatta a tapolezai állami polgári fiúiskolát, az izr. elemi iskolát, a községi iparos tanonciskolát, a két kisdodovodát; az alsólendvai polgári fiúiskolát, a kisdodovodát; a raposkai, hegymagasi, szigligeti, badaconyomaji, köveskállyai elemi iskolákat; megtekintette a balatonfüredi állami felső népiskola új iskolaházának és internátusának építkezését; jelen volt az állami felső népiskolának, mint teljesen kifejlesztett intézetnek első évfázis vizsgáján. Meglátogatta a balatonfüredi Erzsébet szeretetházat, elemi iskolát és kisdodovodát; az alkalii, aszófői, örvényesi, balatonudvari elemi iskolákat; jelen volt az egyedutai iskola évfázis vizsgáján s meglátogatta a fityeházai, murakereszturi, kollátszegi és erdősfai iskolákat. Megjelent a kir. tanfelügyelő a Zalavármegyei általános tanítótestület keszthelyi közgyűlésén, amely alkalommal az ottani iskolákat meglátogatta.

Pénzügy. A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint június hó folyamán Zalavármegyében egyenes adókból 47.216 K 68 f folyt be. A múlt év június havában 167.909 K 62 f-t fizettek be, tehát az idén a befizetés 120.692 K 94 fillérrel esökkent. Az év első felében 700.228 K 34 fillérrel folyt be kevesebb egyenes adó, mint 1904 évben.

Hadmentességi díjban befolyt 524 K, míg tavaly 2015 K 10 f; a bevétel tehát 1491 K 10 fillérrel kevesebb. Az egész évben a befizetés 8421 K 70 fillérrel esökkent.

Bélyeg- és jogilletékben 36.572 K 45 fillért fizettek be, míg tavaly 71.570 K 27 fillért. A bevétel június hónapban 34.997 K 82 fillérrel, az év első felében 149.834 K 34 fillérrel kevesebb.

Illeték egyenértékben befolyt 1273 K 66 f, a múlt évben 4100 K 61 f. A bevétel a múlt hónapban 2826 K 95 fillérrel, hat hónap alatt 6604 K 70 fillérrel esökkent.

Fogyasztási és italadóban befizettek 171.959 K 81 fillért, a múlt évben 203.014 K 34 fillért. A bevétel esökkent 31.054 K 53 fillérrel; az első felév alatt 16714K 57 fillérrel.

Italmérségi illetékben befolyt 3556 K 30 f. A bevétel e címnél is apadt júniusban 1226 K 51 fillérrel, fél év alatt 16.784 K 58 fillérrel.

Dohányjövődékben június hó folyamán befolyt 215.796 K 01 f, a múlt esztendőben 195.906 K 52 f, a bevétel tehát 19.889 K 49 fillérrel emelkedett.

Sőjövődékben befolyt 8845 K 74 f; a múlt év június havában 12.407 K 74 f; a bevétel tehát 3562 koronával, az év első felében 42.551 K 60 fillérrel esökkent.

Leirtak júniusban 9405 K 19 f egyenes adót és 1145 K hadmentességi díjat.

Allatgyógyászat. A ragadós állati betegségek terjedését illetően az április hónap óta észlelhető emelkedő irányzat június hónapban sem változott meg, úgy hogy a május végével volt 88 fertőzött község helyett június végén 116 község volt fertőzve. Ezen szám az egyes betegségek között a következőleg oszlik meg: lépfenével 4, veszett-séggel 1, takonykórral 1, ragadós száj- és körömfájással 4, ivarszervi hólyagos kiütéssel 17, rühkórral 4, sertésorbáncal 25, sertésvésszel 60 község volt fertőzve.

A ragadós száj- és körömfájás 3 községben és 4 r. t. városban lett megállapítva. A behurcolás módja 2 esetben teljes határozottsággal, 1 esetben valószínűséggel megállapított, 1 esetben pedig egyáltalában nem volt kideríthető. Gyűlésszerű községbe Somogyvármegye fertőzött Mésztegyő községéből származó két szarvasmarhával, Zalaegerszegre pedig Csatárról származó 2 darab sertéssel lett behurcolva a betegség, mert mindkét helyen a lakosság titkolása és részben az előjáróság mulasztása miatt a megbetegedési esetek csak későn jutottak a hatóság tudomására; Csatárból ezenfelül még Ausztria területére is behurcoltatott a betegség, úgy hogy ennek következtében az osztrák belügyminiszter a hasított kormű állatok forgalmára nézve vármegyénknek igen jelentékeny nagyságu területe ellen beviteli tilalmat léptetett életbe.

A takonykór az alsólendvai urodalmi főbérlet-hez tartozó kerkaszentkirályi »Margit« majorban 5 darab lovon, minden valószínűség szerint teknővágó cigányok lovaitól történt fertőzés következtében lépett fel. Az 5 darab ló kiirtott s a fertőzésről gyanus lovak zár alá helyezettek.

Védőoltások történtek lépfene, seregező üszök és sertésorbánc ellen 16 gazdaságban; ezenkívül beoltattak lépfene ellen a csáktornyai járásban a kiscsárdák között állami segítséggel kiosztott tenyészüszök s ugyanezen járásban a községek tulajdonát képező összes tenyészüszök.

Az állatvásárok, ugyancsak az állatrakodó állomások forgalma — eltekintve egyes vásároknak jobbra a helyi viszonyoktól függő nagyobb élénkségétől — általánosságban gyenge közepes volt, amely körülmény nem csakély részben a már említett kiviteli tilalomban találja magyarázatát.

A megejtett állatszámolás a községi előjáróságok által az állatoknak a közös legeltetésre való kihajtása előtt községenként fogantatott, még pedig a múlt évi összeírásnál nagyobb pontossággal, úgy hogy az adatok megbízhatósága kielégítőnek mondható. Az összeírás eredményéből az az örvendetes tény állapítható meg, hogy azon állatfajok létszáma, melyek a mi gazdasági viszonyaink között jelentőséggel bírnak, nem esökkent, sőt némileg emelkedett is.

A beérkezett adatok szerint a folyó év tavaszán a vármegye területén volt: szarvasmarha és bivaly 198.147, ló 37.669, szamár és öszvér 556, sertés 161.691, juh 122.125, keeske 852 darab.

Ezen számadatoknak a múlt évekkel való összehasonlításából kitűnik, hogy a szarvasmarha állomány 496 darabbal (0,25%), a ló állomány 350 darabbal (0,92%), a szamár és öszvér állomány 4 darabbal (0,71%), a sertés állomány 2133 darabbal (1,31%), a keeske állomány 135 darabbal (15,84%) szaporodott, míg ellenben a juhok létszáma 8328 darabbal (6,81%) esökkent. Az emelkedés a természetes szaporulat következménye, míg a juhok létszámának esökkenése az intenzívebb gazdálkodás mind nagyobb térfoglalásával s a legelőterület apadásával áll összefüggésben.

Az ellenzék szervezkedése.

Zalavármegyében a múlt héten szervezkedett az egyesült ellenzék, amelynek előkészítő bizottsága kedd délután 6 órára Zalaegerszegre értekezletet hívott össze. Az értekezlet előja egyrészt az egyesült ellenzéknek az egész vármegyére kiterjedő szervezése, másrészt a másnap tartott megyei közgyűlés elé terjesztett indítvány tárgyalása és a 60 tagu bizottság névsorának megállapítása volt.

Az értekezleten körülbelül kétszázan vettek részt. Az ellenzék vezérférfiai közül ott voltak: gróf Batthyány József, Farkas József, Eitner Zsigmond, Darányi Ferenc orsz. képviselők, Nedeczky Jenő, Bosnyák Géza, Vizlendvay Sándor, Szily Dezső, Bogyay Máté, Szentmihályi Dezső, Koller István, Dervarics Imre, Dervarics Ákos, Oltay Guidó, Bezerédj Lajos, gróf Batthyány Pál, dr Gyömörey Vince, Ziegler Kálmán, Nagy László, Hayden Sándor, Eitner Sándor, Hány Dezső, dr Kele Antal, Vinhoff Dezső, Tancsics János stb. Zalaegerszeg város polgársága szintén nagy számban jelent meg.

Az értekezletet Bosnyák Géza nyitotta meg. Utalt a politikai viszonyok súlyos voltára, amely feltétlenül szükségessé teszi az ellenzék szervezkedését, hogy ellenállhasson az alkotmányellenes irányzatnak, amely Magyarország ősi szabadságát fenyegeti. Alkotmányos államban a népakaratnak érvényesülnie kell, ma azonban a népakarat érvényesülésének gátat vet az abszolútizmus. Zalavármegye tradíciójánál fogva nem maradhat tétlen. Az alkotmányos küzdelemből ki kell vennie a maga részét. Ezért hívta össze az előkészítő bizottság az értekezletet, hogy az egyesült ellenzék meggyeszte szervezze. Felelő az értekezletet, hogy korelnököt válasszon s a megalkutást mondja ki.

Korelnök Nedeczky Jenő lett, akit az alakulás kimondása után a vármegyei egyesült ellenzék elnökévé választottak. Az elnök a bizalmat megkapó szavakkal köszönte meg. Sok esztendő terhe nyomja a vállaimat — ugymond — megöregedtem, erőtlén vagyok, de szívem nem változott. A hazaszeretet lángja most is úgy lobog benne, mint ifjú koromban s jellemem törhetetlen. Ha az értekezlet úgy kívánja, félretéve agglomerum gyengeségeit, minden erőmmel a nemzeti ügy rendelkezésére állok.

Jegyzők lettek Eitner Sándor és Hány Dezső.

A megalakult ellenzék kimondta, hogy a szervezkedés érdekében a vármegye egész területén

mozgalmat indít s a bizottságot úgy alakítja meg, hogy abban minden közigazgatási járás képviselve legyen, de a bizottságnak joga lesz magát a szükséghez képest kiegészíteni.

Alelnökké megválasztottak: Bosnyák Géza, Farkas József és Vizlendvay Sándor. A bizottság tagjai lettek: a *Zalaegerszegi járásból*: Szily Dezső és Nagy László; a *pacsai járásból*: Szentmihályi Dezső és ifj. Thassy Imre; a *nagykanizsai járásból*: Koller István és Dervarics Ákos; *Nagykanizsa városból*: Sebestyén Lajos és Faics Lajos; a *tapolezai járásból*: Vastagh János, Forster Elek és Handlery Gusztáv; a *sümegei járásból*: dr Gyömörey Vince és Németh János; a *keszthelyi járásból*: Oltay Guidó és Bezerédj Lajos; a *zalaszentgróti járásból*: gróf Batthyány Pál és Malatinszky Ferenc; *Zalaegerszeg városból*: dr Obersohn Mór és Vörös Gyula; a *perlaki járásból*: Habus Mihály és dr Tamás János; az *alsólendvai járásból*: Gaál István és Petrik Gyula; a *letenyei járásból*: dr Csemesz Kálmán és Schmied Emil; a *novai járásból*: Deák Mihály, Imreh Antal és Tuboly Zsigmond; a *csáktornyai járásból*: Ziegler Kálmán és Zakál Henrik.

A bizottság megalakítása után Eitner Zsigmondnak a megyei közgyűlés elé terjesztett indítványát tárgyalták, amelyet egyhangulag elfogadtak. Tancsics János abban az irányban kívánt módosítást, hogy az indítványban határozottan fejeztessék ki, miként fog a vármegye a tisztviselők fizetéséről gondoskodni arra az esetre, ha a kormány azt nem szolgáltatná ki. Eitner Zsigmond és Szily Dezső utaltak arra, hogy ezt az indítványba felvenni nem lehetett, mert az ügy kése delmet szenvedett volna, miután a törvény értelmében a pótdó megszavazása, vagy a vármegye bármely megterhelése formáságokhoz és határidőkhöz van kötve. A hatvanas bizottságnak azonban első kötelessége lesz, hogy erre vonatkozólag javaslatot dolgozzon ki.

Gaál István kerkaszentmiklósi plébános lelkes beszéddel buzdította az értekezletet kitartásra, együttérzésre. Gyáváskodni, kishitűnek lenni senkinek sem szabad. Ha bekövetkezik az az idő, hogy a tisztviselőket a hatalom fenyegeti, a vármegye, amely őket választotta, majd talál módot és eszközt arra, hogy nekik elégtételt adjon. Nincs ugyan rá felhatalmazása, de a múlt példái azt mutatják s lelkében úgy érzi, hogy jogosan mondhatja az egész magyar papság nevében, hogy a haza számíthat rájuk, mert úgy tanulták azoktól, akik 1848-ban elhagyták az Ur oltárát, hogy a haza oltárán áldozzanak, úgy hallották azoktól a tanáraiktól, akik büszkén mutatták kezükön a bilinesek nyomát: hogy Isten után a haza az első és ha a haza hív, senkinek sem szabad az áldozatoktól visszariadni.

Dr Kele Antal indítványozza, hogy a bizottság intézkedjék, miszerint az egész vármegyében népgyűlések tartassanak, hogy a polgárságot mindenütt szervezzék, felvilágosítsák a mozgalom fontosságáról. Bosnyák Géza kijelenti, hogy ismerve a hangulatot, népgyűlések rendezését csak két kerületben: a csáktornyai és letenyeiben látja szükségesnek, mert ezen kerületek képviselői nem tartoznak az egyesült ellenzékhez. A többi kerületek képviselőit pedig kérje fel a vezetőség, hogy tartsanak beszámoltó választóknak.

Ezután összeállították a megyei közgyűlés által megválasztandó 60-as bizottság névsorát; az elnök az ülést bezárta s az értekezlet a Kossuth-nóta mellett szétoszlott.

* * *

Keszthelyen vasárnap népgyűlés volt, amelynek előját a függetlenségi kör megalakítása képezte. A népgyűlésen 2—3000 ember jelent meg. Ott voltak: gróf Batthyány József a keszthelyi kerület orsz. képviselője, gróf Batthyány Tivadar, Berecz Ábel és Eitner Zsigmond orsz. képviselők.

A képviselők délután 1/2 órakor érkeztek. A vasuti állomáson a rendező bizottság és nagy néptömeg fogadta őket. Innét zászlók alatt vonult a nép a »Hungária« szálloda elé, a vendégek pedig négyes fogatokon robogtak a városba.

A gyűlést Dervarics Imre, az előkészítő bizottság elnöke nyitotta meg, majd Nedeczky Jenő elnökké választották. Az elnök a »Hungária« erkélyéről beszélt a néphez. Üdvözölte a megjelent képviselőket s buzdította a választókat a nemzeti ügy melletti kitartásra. Beszéde alatt egy temetési menet vonult végig a városban. Temetnek — így szól az elnök — de mi is temetünk. Temetjük a magyar alkotmányosságot.

Gróf Batthyány József bejelentette választói-nak, hogy belépett a 48-as pártba s megindokolta elhatározását. Kijelentése nagy lelkesedést keltett.

Berecz Ábel a Kemenesalja üdvözlését hozta a Balaton partjának. A magyar alkotmányról beszélt, amelynek védelmére tömörül ma a nemzet. Eitner Zsigmond a darabont kormányról s annak szerepéről mondott gyűjtő beszédet.

Gróf Batthyány Tivadar első sorban üdvözlö gróf Batthyány Józsefet, mint a 48-as párt tagját.

A 48-as hagyományok szellemének minden magyar ember lelkében élnie kell, ha azt akarja, hogy hazája boldoguljon. Batthyány Lajos az első felelős magyar miniszterelnök példája után indulva, nem lehet ő sem más, mint 48-as. Mindig a nép jóléte s Magyarország szabadsága vezette és ezek szolgálatában marad. Egy generális a mostani alkotmányos küzdelmet renitentiának nevezte. Pedig Magyarországon velük szemben csak egy renitens van: a törvény. És ha elkövetkeznék az idő, hogy Magyarország ellen felvonul a reakció hadserege, ezt az egy retinentst felszögezi a Lajtha hidjára: először azt ágyuzzák agyon, hogy ne beszélhessen a magyarsághoz.

Ezután felolvasták a határozati javaslatot, ki-mondták a függetlenségi pártkör megalakulását s a nép lelkesült hangulatban szétoszlott.

A képviselők gyűlés után a premontrai rend-ház vendégei voltak, innét pedig a tiszteletükre rendezett bankettre mentek.

Zalavármegye közigazgatási viszonyai az 1905. évi június havában.

Az elmúlt június hónapban uralkodott időjárás nagy átlagban kedvezőnek jelezhető a gazdasági terményekre nézve. Volt ugyan gyakran esapadék, de átlagban mérsékelt mennyiségben. Tizenegy eső napon csak 40 m/m. esapadék esett. Voltak azonban vidékenként pásztás esők és ezek kíséretében jégverések is.

Jégverés volt június hó 10-én Hencse, Óhid, Lórántháza, Zalatárnok, Pusztaszentlászló határában 10—15% kártétellel, június 17-én Bányaváron 10—20%, június 18-án Rigyác, Pördeföld, Baglad, Szentiván, Tófej 10—30%, Karmacs, Zalabaksa, Felsőörs, Lovas, Barabásszeg, Kámaháza, Szentlőrincz és Rád községek határában 10—25—50% kártétellel, mely leginkább a rozsok és búzában mutatkozott. A hónap közepén és közvetlenül aratás előtt mutatkozott több reggelen át köd is, mely ilyen időtáiban tapasztal-szerűen már jelentékeny minőségi károkat szokott okozni.

A gyakori esőzések kedveztek a rozsda fejlődésnek; a pásztás súlyos esők vidékenként pedig a gazdagabb vetések eldülését okozták. De még mind ezen baj nem tett volna annyi kárt, ha a hó végével és a folyó július hó első hetében nem uralkodott volna olyan afrikai hőség és szárazság, a melynek behatása alatt a beérés siettetve, a szemképződés pedig hátrányosan befolyásolva lett.

Ezen szerencsére rövid időszakban, mely vármegyénkben is szokatlan magas hőmérséklettel járt, (37—39° C, sőt egy napon 42° C is volt) rohamosan elfehéredtek a gabonák, sőt hó ültet is szenvedtek, mely még sokkal is veszedelmesebb lett volna, ha a f. hó 7-én nagy viharral bekövetkezett kiadós esőzés a levegőt le nem hűti.

Az aratás vármegyénkben leginkább július hó 1-én kezdődött meg, de a nagy hőség miatt csak lassan haladhatott. A munkások gyakran kidültek, számos gyomor-baj és napszúrás eset is fordult elő, melyek a munkáknak nagy elővigyázattal való folytatását parancsolták.

Szép kilátásaink az abnormális időjárás behatása alatt határozottan romlottak és különösen a minőségénél fogunk tetemes csalódással találkozni. Aratási eredményünk a búzánál 6—7 mm., a rozsnál 6—6.5 mm., az árpánál 6—7 mm. és a zabnál 5—6 mm. közötti arányban fog alakulni pro kat. hold.

Szalmára nézve a múlt évi termést meghaladjuk. A szalmatöbbletet ezidén 10—15% vehetjük fel a múlt évi terméssel szemben.

Kedvező idő járt a hónap végéig a tengeri, burgonya, takarmány és cukorrépa, a bab, borsó egyéb hüvelyesek és kerti veteményekre, melyekre egyéb legutóbbi esapadék kitűnő hatással volt nézve a legutóbbi esapadék kitűnő hatással volt és a hőségi időszakban beállt növekedési akadályokat megszüntette.

Befejeztetett a múlt hóban a reepe aratása is,

mely azonban csak gyenge közepes eredményt adott.

A legfontosabb munkálatokat képezték a múlt hónapban a széna és mesterséges takarmányok felszárogatási és behordási munkálatai, a melyekre nézve a múlt hó 10-ike körül kedvezőtlen idők jártak ugyan, de a melyek a későbbben beállt javulás miatt mégis átlagban sikerülteknek jelezhetők. A száraz rétek igen kielégítő eredményt adtak jó minőséggel párosulva; a nedvesebb fekvésű rétek, különösen a lápterületeken gyengén fizettek.

A lóher és lucerna I. ső kaszálása jórészt több takarmányt adott le mint a múlt évben; igen sikerültnek mondható a zabosbüköny szénának feltakarítása is.

A folyó hó elején uralkodott hőségi időszak ugy a száraz réteken fejlődő sarju termés, valamint a legelő állapota nagy hátránnyal volt; sőt a legelőkön mutatkozó hiányos táplálkozás már visszahatással volt a marhaállomány conditójára is, mely állomány a hőség behatása alatt amúgy is szenvedett.

Kedvező időjárásnak jelezhető a múlt havi időjárás a szőlőtermésre nézve és szép kilátásainkat csakis azon körülmény zavarja leginkább, hogy a megye alsó járásában nagymértékben felépített a szőlőmoly. A felsőbb járásokban is van ugyan elvétve vidékenként szőlőmoly és peronospora, de mindidig a kilátások átlagban igen kielégítőnek mutatkoznak. Sajnos, hogy a Balaton melléki szőlőkben sok kárt tett a f. hó 7-én leesett jég, mely szokatlan erős vihar kíséretében jelentkezően, vármegyénk egyéb vidékeit is elszórva meglátogatta.

A szarvasmarha forgalmára és árviszonyaira vonatkozólag tetemes hátránnyal volt vármegyénkben azon körülmény, hogy a száj- és körömfájás miatt a vármegye 5 járásából a külföldi kivitel betiltatott. Ezen körülmény folytán sok külföldi vevő elmaradt, a mely következményképpen az áraknak 10—15%-os esökkenésére és a forgalomnak ellanyhulására vezetett.

Előbb a sürgős takarmány készítése, most már az aratási munkálatok is természetesen korlátozták a jelen időszakban a felhajtást.

Az állategészségügyi viszonyok az elmúlt június hónapban ismét rosszabbra fordultak és a járványos bántalmak száma szaporodott. A hónap végével volt ugyanis fertőzött község vármegyénkben: takonykór által 1 község, lépfene 4 község, ragadós száj- és körömfájás 4 község, ivarszervi hólyagos kiütés 17 község, rühkór 4 község, sertésorbán 25 község és sertésvész által 60 község. Ezenkívül több községben észleltetett a seregő üszök és a szarvasmarhák fertőző vérfesték vízellése, az ugynevezett erdőkór.

A folyó év tavaszán hivatalból elrendelt állat-összeírás adatai immár összeállítván, végeredményképpen a következő eredményt mutatott.

A folyó év tavaszán volt Zalavármegye területén:

szarvasmarha (és bivaly)	198,147 db.
ló	37,669 >
szamár és öszvér	556 >
sertés	161,691 >
juh	122,125 >
kecske	852 >

Ezen adatokat az 1904. évi állatösszeírás adataival összehasonlítva kitűnik, hogy a szarvasmarhaállomány 496 drbbal = 0.25%-kal, a lóállomány 350 drbbal = 0.92%, a szamár és öszvérállomány 4 drbbal = 0.71%, a sertésállomány 2133 drbbal = 1.31%-kal és a kecskeállomány 135 drbbal = 15.84%-kal szaporodott, míg ellenben a juhok száma 8328 drbbal = 6.81%-kal esökkent.

Az emelkedés a szarvasmarha sertés és lóállománynál a természetes szaporulat következménye; a juhállomány igen tetemes apadása azonban a belterjesebb gazdálkodásra való átmenet és a legelő területek apadására vezethető vissza.

A juhállomány apadását a szarvasmarha és lóállomány természetes szaporodása némileg ellensúlyozza ugyan, de ezen rohamos egy évi apadás és a kecskeállomány rohamos szaporodása még sem örvendetes jelenség az általános közvagyonosodásra nézve.

Egy vizsgálatot mégis találunk ezen számadatokban, azt tudniillik, hogy a legfontosabb háziállataink, a szarvasmarha és lóállomány számára a múlt évi sanyaru takarmánytermés nagyobb fokú behatással nem volt és az elmúlt tél folyamán áldozatok árán ugyan, de mégis

sikerült az állományt a gazdálkodásnak megmenteni.

A köznép élelméze a múlt hónapban megkönnyítettett a kerti vetemények és burgonyának igénybevétele által; de egyéb élelmicikkek vételére a lakosság nagyobb része még mindig utalva van. A napszámos kapós lett és a munkabérek magasabbak is mint a múlt évben.

Szerencsés körülménynek nevezhető mégis, hogy arató vagy eseléd strike vármegyénkben ezidáig nem fordult elő, mely nem azt jelenti, mintha ez nálunk lehetetlen volna, hanem hogy a szocialis mozgalmak hullámai a mi népünket még nem érintették oly veszedelmes formákban, mint a szomszédos Somogy és Veszprém vármegyékben ezt hallottuk az elmúlt napokban.

Mozgalmak napok.

A kalendárium és hosszú évek tapasztalatai szerint be kellett volna következnie az uborkaszegzonnak, amikor az ujságíró kintlódva mered a fehér papirosra, amelyet irott sorokkal kell megtöltenie. A nagy melegben a gondolatok, amelyek pótolnák az eseményeket, nehezen születnek, aktualitás pedig rendszerint kevés akad.

Zalaegerszegnek a magas idényben is kevés a szenzációja; hát még nyáron! Az üres utcákon alig ödög egy-két tisztviselő, akinek még nem érkezett el a szabadságideje. A kaszinók üresek, a kávéházak sarkában csak néhány törzsvendég ül és társalog — a kutya melegezől.

A múlt hét azonban zajos és eseményekben gazdag napokat hozott ránk. Az egyesült ellenzék szervezkedett és a vármegye hozott határozatot a nemzeti ellenállás szervezéséről és kifejezést adott a kormány iránt való bizalmatlanságának. Pésztgett két napig az élet, sőt két éjszaka is. Mert már szokása az a magyar embernek, hogy minden alkalommal, akár az öröm, akár a bánat, akár a hazafias lelkesedés, vagy boufibú hozza össze, a barátság poharát mindig a kezébe veszi; ismerkedik, barátkozik, szóval áldomást iszik.

Az áldomás is egy olyan töröl metszett magyar szó, amelyet semmiféle nyelv visszaadni nem tud. Mert itt született meg a fogalom is, amelyet kifejez. A magyar ember érti, mit jelent, idegennek megmagyarázni nem lehet. A befejezett munka után a gazda áldomást ad a munkásainak. A német azt mondja, hogy ajándékot ad. A magyar arató azonban úgy tudja, hogy nem ajándékot iszik, hanem áldomást bort, amelyet a gazdának adni nem muszáj, de illik, az arátónak pedig kidukál. A vásárokozó paraszt ember ha a tehenét eladta, áldomást iszik. Ősi szokás, hogy akit valami tisztesség ér, akit nevenapján megköszöntenek, akit megválasztanak, áldomásra hívja össze a barátait. A régi világban a temetés is áldomással végződött s a közélet minden jelentősebb mozzanatát megáldomásozták. De akármikor s akármilyen alakban került is elő, ha egy pohár borból, vagy fejedelmi lakomából állott is, mindig benne volt a magyar ember barátkozó szívessége, jóindulata, gyorsan hevülő, lelkesedésre hajló szíve.

Nem is lehet az, hogy ha már pártot szervezünk, össze ne üljünk egy kis barátkozásra.

Kedden volt az egyesült ellenzék alakuló értekezlete a Kaszinó termében. Rettenetes meleg volt. Hevített a hazafias lelkesedés is, meg a kánikulai napsugár is. Összezsufolódott a teremben kétszáz ember. Jól esett a hőség után az »Arany Bányá« hívós udvarán a barátkozás. De kilenc óra után megzavarta a közönséget az eső. Menekült mindenki a arkádok alá s igyekezett a felesleges víztől megmenteni a vacsoráját. Összezsufolódott a közönség, ami azonban csak emelte a hangulatot.

Egy hosszú asztalnál ült a vezérkar. Hamar megtoldották az asztalt s végére telepedett az ifjúság. Cigány is került hamarosan. Természetesen a nap történetéhez méltó nótákat hozott. Nagy Beresényi Miklós sirdogálásáról, Kossuth Lajosról beszélt a dal olyan lelkesedéssel, hogy harogott bele a nagy épület. Közben ovációkat rendeztek a közélet egy-egy népszerű vezető alakjának. Hatalmas és általános éljont kapott Árvay Lajos főjegyző, aki vacsora után kereste fel a társaságot.

Az öreg urak éjjel felé egyenkint pihenőrtértek. Nedeczky Jenő, az agg kuruc tartotta helyét legtovább. Hiába szaladt el felette nyolc

évtized, fiatal maradt a szíve s úgy tud lelkesedni, mint husz éves korában.

A társaság ifjabb része sokáig nem engedte aludni az öregeket, akik ott laktak az »Arany Bányá«-ban. A hatalmas épület öblös folyosói minden szobába bevezették a hangot s zugot az egész épület, amint a vármegye ifjabb nemzedéke futja: »Ha még egyszer azt izeni, mindnyájunknak el kell menni.«

Bizonyos hogy akadt a szállodában néhány vendég, aki őszintén óhajtott, hogy a lelkes ifjúság ne csak dalolja ezt az ígéretet, hanem cselekedje is meg és legalább mindnyájan menjenek egy házzal odább.

A vidéken dolgozik a hadi iskolának több tagja. Közös hadseregbeli tisztük. Terep tanulmányokkal foglalkoznak. Van köztük néhány magyar fiú is, a legtöbben azonban nem értik Árpád nyelvét és Kossuth Lajost nem sorozzák nemzeti ideáljaink közé. Többen ott laknak az »Arany Bányá«-ban. Hogy miként vélekedtek az áldomásról, nem tudjuk, mert riportterünk olyan elvű férfi, hogy k. u. k. tiszteket nem interwiewol meg, először azért, mert egy kukkot sem tud németül, másodsor mert vasárnap még nagyon az áldomás hatása alatt állott. Azt azonban láttuk, hogy néhány sárga hajtkás privátdiener kíváncsian dugta ki a fejét a második emeleti ablakokból. Felzavarta őket megérdemelt nyugalmukból a Gossuth Lajosok.

Annai bizonyos, hogy az idő és alkalom képes lehetett egy k. u. k. szívből némi aggodalmat kelteni az iránt, hogy közeledik a revolúció. Gyűlés, szónoklatok, bor, cigány és még hozzá Kossuth nótá, még pedig hogyan? Mintha harci riadó volna. Mindnyájan el akarnak menni. Gewiss, gewiss. Es kommt wieder die revolution.

De nem következett a revolúció, csak egy békés, de harcias hangulattal teljes megyegyűlés. Az igaz, hogy nem beszéltek valami nagy elismeréssel a közös hadseregről és nem szavaztak jegyzőkönyvi köszönetet a generalissimusoknak azért, hogy a magyar ifjúságot erőnek erejével egy kultúrnyelv áldásaiban akarják részesíteni, sőt mi több, azt merték állítani, hogy barbár nyelven is lehet hadsereget vezetni, no de ez még mind messze van a revolúciótól. Igaz, hogy sürűn emlegették Boeskayt, Rákóczit, Kossuthot, a főrebelleket, ellenben egyetlen egy tábornagyot — Fejérváry bárót kivéve — néven nem neveztek.

Ugy gondolják Bécsben, hogy egy kicsit alkotmányoskodnak a vármegyék; fujják a régi nótát az ősi szabadság védelméről és nemzeti ellenállásról. De majd elhallgatnak.

Nagy kár, hogy nem küldenek ki valakit, aki közelebbről is lássa azokat az urakat, akik a vármegyékben tüzelnek. Sokat lehetne abból tanulni, mert messziről azt is hihetik, hogy néhány bus magyar békétlenkedik s az egész mozgalom csak a sujtásos időkből maradt alkotmányos játék. Pedig ha közelebbről néznék, nagyon hamar észrevehetnék, hogy Magyarországon a legkomolyabb politikai tényező a vármegye szava. Ez az egyetlen intézmény maradt meg a multból, amelyben még hisznek és biznak a tömegek. Tekintélyét teljesen aláásni még azok a demokraták sem tudták, akiknek a szemében a demokrácia a bárónál kezdődik, de a rongyos embernél el is végződik; még azok sem voltak képesek teljesen aláaknázni, akik azt hiszik, hogy a haladás a történelmi mult összes hagyományainak elsöprését követeli. Meggyengült, zátonyra jutott, sok vonásában elavult a vármegye, de a lelke megmaradt még azokban az időkben is, amikor adták vették a mandátumokat, a kitüntéseket és a rangot; amikor kellő protekcióval még törvényhozó is lehetett az ember; amikor már Magyarországon minden tekintély eltűnt, ami a multban tekintély volt: a vármegye tekintély maradt és szava hangos volt.

Jött volna el valaki Zalavármegye közgyűlésére s látta volna azt az elhatározottságot, amelylyel a nemzeti ellenállást szervezte a hazafias felbuzdulás, beláthatta volna könnyen, hogy azt a nemzedékről nemzedékre átöröklött szellemet, amelyre az alkotmány bástyáját eleink építették, ki nem irtja a hatalmi szó, sem fegyver, sem kényszer a szívekből.

Mozgalmas napjaink voltak, amelyekben megnyilatkozott Zalavármegye közönsége. Hogy bár-mikor gutgesinnt hangulat uralkodott volna köztünk, senki sem állíthatja. A legélesebb nemzeti radikalizmus klasszikus földje volt Zala még Deák

Ferenc idejében is. A multat nem tagadta meg most sem. Méltóságát teljesen fejezte ki érzelmeit. Önmérséklettel, a tövények mesgyéjén maradvá mutatott rá arra az utra, amelyen haladni fog.

Egerszegi krónika.

Rovatvezető: Pubi.

(Vig szalmaözvegyek). Kinzó hőség uralkodott a mult héten, tisztelt olvasóm. Ne méltóztassék neheztelni azért, hogy nagyon nyári izü az írásom. Az agyamban tótágast állnak a gondolatok, de olyan pillanataim is vannak, amelyekben még ilyen gondolataim sincsenek. Belefutnak abba a rettenetes mennyiségű sörbe, amely általam elfogyasztatik.

Ezt a rengeteg sört írói ambiciómnak áldoztam. Ugyanis az »Arany Bányá«-arkádjai alatt tanyáznak így nyaratszaka a szalmaözvegyek, a békés családapák, akik még a meleget is szívesen elszenvedik a szabadságért. A szalmaözvegyi agyaktól a szabadság szokta kiváltani azt a sok vidám ötletet, amely az év tizenegy hónapja alatt összegyűlik a családfelei tekintély szigorú alára alá. Mikor a munkában kifáradt apa arcán ebéd alatt egy derüs mosoly cikázik végig, az már egy titkos gondolatot jelent, amely elraktároztatik arra az időre, amikor majd a szalmaözvegyi asztal mellett röpködnek a szellemi sziporkák és az anekdoták.

A szalmaözvegynél jobb oimora, vidámabb koremszatótelék rendes körülmények között nincs a világon. De ebb' a kutya melegbe? Azok sem érnek semmit. Abban a reményben, hogy a törzsasztalnál új benyomásokat, új hangulatokat szedhetek össze a krónikám részére, naponként egy korona ára sört irányoztam elő. A sör elfogyott, de teljesen improduktív beruházásnak bizonyult. Minden ötlet óság, minden mozdulat csupa sablon. Akár a fiumei cápáról, vagy a tilosnak jelzett zalai részeken fürdőző publikum toilletjáról írjak.

Százesztendőszóviccek kelnek életre, valahányszor egy taggal megszaporodunk. Eltemetett anyósviccek, képtelenségek, a hőség által agyongyötört kedélyek nyári hangulatai törnek előre. Meglátszik rajtunk a kisvárosi filiszter, hiába akarunk a szabadság napjaiban bohémek lenni.

A mult hét egyik napján szintén új tagot vártunk. Meg is érkezett a délutáni órák alatt. Csendesesen meghuzódott az asztal sarkán és rettenetes mennyiségű italt fogyasztott.

A társaság azon tagja, aki a legnyáribb izü anekdotákkal teszi boldogtalaná az életet, az új jövevényt választotta céltáblává.

— Képzéjétek csak, barátunkat megesküdtette a felesége a rabbinus előtti, hogy naponként egy koronánál nem fog többet költeni.

— Azt nem tette — válaszolta a bánatos özvegy — hanem meggyanusított, az igaz.

— Nos, nos! Mondjad már.

— Képzéjétek ezt az abszurdumot. Pakkolunk. Törte a fejét mindenki a háznál, hogy nem maradt e ki valami a hat darab emeletes kosárból? Hopp megvan. A kisebbikifur nagyot rikkantott: Mama, a spongya. Igaz biz a. A spongya, amivel az ifurat mosogatják. Hol a spongya? Hát elnyelte a föld, mondom egy órai keresés után. Az asszony dühös volt, a gyerek bögtött. Hol a pokol fenekén van ez a spongya? Az asszony avval esititgatta a fiát, hogy bizonyosan apád nyelte el a szivacsot, hogy többet ihassék. Megharagudtam. Már hogy én spongyát nyelek, hogy segítsen nekem inni? Nem kell nekem segítség. Magamat is alig győzőm, nemhogy még spongyát nyeljek.

A derék férj nagyon mérgeződött, a társaság még ugyanazon nap pezsgős palaek ólom fedeléből csinált levelezőlapon megirta ő nagyságának tiz aláírással: A spongyát megtaláltuk; tényleg a férje ura gyomrában van. De rettenetesen ki lehetett száradva.

Pierrött és Pierrette

Azt mondta, azaz hogy csak üzente:
Hogy nem merek nézni a szemébe.
És most gyávaságomért megvet.
Oh mért teszed ezt velem Pierrett?!

Ha megvetsz, ugye akkor nem szeretsz?
A józan ész is ugy diletálja ezt.
De akkor az a drága szép szemed
Miért mosolyog mindig Pierret?

Családol. Oh mert nem a gyávaság
Teszti azt, hogy nem nézek folyton rád,

De nem bírom állni a meleget:
Ez az egésznek oka Pierrett!

Hiszen hogy ha reád tekint szemem,
Húsz percenttel dobog jobban a szívem;
Tehát gyáva nem vagyok, hidd el ezt;
Csak melegem van, kedves Pierrett.

S ha találna jönni pillanat,
Hogy másra tanít a tapasztalat,
Másképp mondod el véleményedet
S az lesz majd az igazi . . . Pierrett!

* * *

A makacs troubadour. Lapunk barátja, a nyári kinlyrikus feldult ábrázattal állított be a szerkesztőségbe. Mielőtt mondtuk volna neki, hogy távozzék, azonnal leült és kétségbe esve kezdett el panaszkodni.

— Képzéjétek! Sikerült megszerkesztenem a szezon legjobb versét és egy éjszakai sétám alkalmával elvesztettem.

Örömujjongásban törtünk ki.

— Köszönöm részvététeket, de az irodalom még sem lesz vesztes. Utána gondoltam, sóhajtoztam az elveszett versnek és azt hiszem, hogy a gondolatmenet és az érzelmei skálája majdnem ugyanazonos lesz.

Megsemmisülve törtünk le.

— Most már csak arra kérem, hgy adják le a versemet, mert így az a boldog szerencsés, ki megtalálta, tudhatja, hogy ki vesztette el.

Avval a nyugodt érzéssel, hogy nekünk csak ezt az egy példányt kell kiállanunk, míg az a boldog szerencsés esetleg két példány átolvasásával okoz magának kellemetlen perceket, leadjuk az elveszettnek hitt, de ujjászületett verset:

Érzed ugye, hogy igazán szeretlek?
Tudod, hogy érteged dobog e kebel?
Sejted jól, hogy mit szenvedek érteged?
Szívem mi gyötörő kínoztól telik el.

Te sajnálsz látom. Ezt mondja szép szemed,
Megesik rajtam angyali szíved,
En Istenem, mit ér nekem ez élet!
Ha bírom ezt a szívet nem lehet?

Kérsz, hogy feledjek. A szív sebére
Csak egy orvosser van: a feledés;
S eszedbe nem jut, hogy a kit szeretünk,
Azt elfeledni végtelen nehéz.

Feledjem el azt a szép bájos arcod.
Ne lásson többé sóvárgó szemem,
Feledjek el, egészen, örökre:
Mikor Te voltál nekem mindenem!

Hát kit szeressek akkor én ezentul?
Ki legyen az én őrző angyalom?
Megint oly árva, elhagyott leszek majd
S nem lesz más társam, csak a fájdalom.

Nem, nem feledlek. Megsegít az Isten;
Él még szívemben biztató remény;
Küzdeni és szenvedni fogok érteged.
Hogy csillag legyél életem egén.

Hivatalos-rovat.

Zalaegerszeg r. t. város polgármestere, mint az 1897 évi XXXIII. t.-c. 10 §-a értelmében teljesített esküdtszéki egyének összeírására kiküldött bizottság elnöke ezennel közhírré tesztem, hogy Zalaegerszeg r. t. város területén az 1906 évre összeállított alaprajstrom 1905 július 10-től július 25-ig bezárólag azaz 15 napon át a polgármesteri hivatalban közszemlére kitétetett. Jogában áll bárkinek ez ellen a kitűzött határidőn belül felszólamlással élni, vagy a beadott felszólamlások ellen további 8 nap alatt észrevételt tenni.

A felszólamlások vagy észrevételek alulirott polgármesterhez írásban benyújthatók vagy szóval előterjeszhetők.

Zalaegerszeg 1905 július 9-én. Zalaegerszeg r. t. város tanácsa.

Várhidy Lajos
polgármester.

Hírek.

Képviselőtestületi közgyűlés. Zalaegerszeg város képviselőtestülete 13-án rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen az építési szabályrendelet átdolgozására egy bizottságot küldtek ki. Ugyanezen bizottsághoz utasította a közgyűlés a város szabályozási tervének revideálását, Udvardy Vince v. képviselőnek az új utca nyitásoknál követendő eljárására vonatkozó indítványát, a kövezetvám kérdését, Czill Károly és Márfy Gyula építési ügyét. Dr Keresztury József az építési szabályrendelet módosítására vonatkozólag korábban

beadott indítványát terjedelmes előterjesztéssel indokolta meg s különösen arra kívánt súlyt fektetni, hogy az utcák szabályozási vonalai a város anyagi erejének s a magánvagyonnak lehető kimélésével állapíttassanak meg. A közgyűlés dr. Thassy Gábor kórházi orvosnak egy havi szabadságát utólagosan engedélyezte s helyettesének 180 K tiszteletdíjat szavazott meg. A város peesétjének, címerének és színeinek megállapítására vonatkozó belügyminiszteri leiratot a közgyűlés tudomásul vette és több illetőségi ügyet intézett el.

Tegnap ismét rendkívüli közgyűlést tartott a képviselőtestület, amelynek Várhidy Lajos polgármester által maga ellen kért vizsgálat és Csertán Károly alispánnak a képviselőtestületi tagságról való lemondása voltak a tárgyai. A polgármester a közgyűlésen felolvasott kérvény szerint azon okból kérte maga ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot, mert a huszárkaszárnya rendben tartása körül mulasztással vádoltatott. A jogügyi bizottság és a tanács az ügyet vizsgálat tárgyává tette s miután mulasztást nem talált, illetve azt állapította meg, hogy a polgármester az osztályparancsnokság minden óhajtását igyekezett teljesíteni, azt a javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy a fegyelmi eljárás elrendelése mellőztessék. Dr. Kele Antal a javaslattal szemben a fegyelmi eljárás megindítását kérte. Az indítvány élénk ellentmondással találkozott s izgatott közbeszólásokkal tarkított vitát provokált, amelynek végén azonban a tanács javaslatát a közgyűlés egy szavazat ellen elfogadta. A tárgysor második pontjánál szintén többen szólaltak fel, különösen abban a tekintetben emeltek kifogást, hogy Csertán Károly alispánnak még október 8-án beérkezett lemondása csak most terjesztették a közgyűlés elé s ennek csak most lehet alkalma arra, hogy a lemondás visszavonása iránt lépéseket tegyen. Egyhangulag kimondta a képviselőtestület, hogy miután fájdalmasan érintené, ha a vármegye köztisztviselőiben álló alispánjának a városi ügyek intézésében való részvételét nélkülöznie kellene, mielőtt a lemondás tárgyában határozna, küldöttség által kéri fel lemondásának visszavonására s óhajtja, hogy a polgármester vezetése alatt a küldöttségben a képviselőtestület minden tagja részt vegyen.

Uj járásorvos. Hertelendy Ferenc főispán Dr. Józsa FABIÁN alsólendvai orvost járásorvossá nevezte ki.

Beszámoló. Farkas József a zalaegerszegi kerület országgyűlési képviselője f. hó 9-én Nagylengyelben beszámolót tartott. Nagy néptömeg előtt fejtette ki a képviselő a jelenlegi politikai helyzetet, utánna pedig Darányi Ferenc képviselő ismertette az ellenzék tevékenységét. Darányi képviselő beszámolót tartott ugyanaznap Kustánzegen és a szomszédos falvakban is. Mindenütt nagy tömeg gyűlt össze és lelkes hangulat, nagy felbuzdulás jellemezte a népszerű képviselők beszámolóit.

Üdvözlő sürgöny Kossuth Ferenchez. A szövetség ellenzék megalakulása alkalmával Nedeczky Jenő a következő üdvözlő sürgönyt intézte Kossuth Ferenchez: Nagyságos Kossuth Ferenc urnak Budapest. A szövetség ellenzék jövő eshetőségeire megalakult és alaposan szervezkedik, mely alkalomból ragaszkodását és mély tiszteletét jelenti Nedeczky Jenő elnök.

Annabál. Zalavármegye fiatalsága augusztus 5-én rendezi Balatonfüreden a hagyományos Annabált, amely a Balatonpart legvonzóbb mulatsága szokott lenni.

Nyári multság. A helybeli kereskedő ifjak önképző egyesülete folyó hó 9-én délután a »Barossliget«-ben tartotta meg szokásos nyári multságát. A fürdő idény előrehaladottsága nagyon észrevehető volt, mert sokan hiányoztak azok közül, a kiknek a megjelenésére a rendezőség bizton számított; azonban azok a vendégek, a kik most ellátogattak a derék egyesület multságára, várakozáson felül jól mulattak. S ha az anyagi siker nem mutatkozik is valami fényesnek, annál többet ér az elért erkölcsi eredmény. Felülfizettek: Toseh Károly 5 K, Kummer Gyula 4 K, Breisach Sámuel 3 K 80 f, Lövenstein Jakab 2 K, Fenyvesi Simon 1 K 50 f, Eisner József 1 K 40 f, Mattersdorfer Zsigmondné Csonkahegyhát 1 K 20 f, Fenyvesi József, Hirsch Géza, Neumann Albert, Neumark József, Riegler Mihály 1—1 K, Manovill Márton, Bodonezy N.-né, F. F., Horváth Kálmán, Klein Sándor 80—80 f, Weisz Ignác 60 f, X. Y. 50

f. Hochberger Sándor, N. N., Eisinger József, Fehér József 40—40 fillér, kiknek ezúton mond halás köszönetet a rendezőség.

A sümegi kötőgyár. A sümegi harisnyagyár ügyében Eitner Zsigmond orsz. képviselő a városháza tanácstermébe értekezletet hívott össze, amelyen a meghívottak szép számban jelentek meg. Különösen érdeklődött az eszme iránt Sümeg város hölgyközönsége. Eitner Zsigmond változta az értekezlet célját s miután a jelen voltak helyeselték a kitűzött célt, bizottságot választottak a terv kivitelének előkészítése céljából. A bizottság tagjai: Eitner Zsigmond, Bánfi Alajos, Darnay Kálmán, Berki István, Éles Károly és Lőb Ignác.

Esküvő. Dr. Szücs Arnold tapolezai ügyvéd f. hó 16-án esküszik örök hűséget Pollák Margit kisasszonynak.

Főurak a Balaton mellett. Ajfűrdők telve vannak, s ami örvendetes, a magyar fürdők, a Tatra és a Balaton sok főuri családot szórakoztat. A Balaton hívévé lón újabb a budapesti társaságnak egyik nagykedveltségű tagja, Calvello de la Tour herceg, a budapesti olasz főkonzul. A herceg Eszterházy Mihály gróf yachtján bebolyongta az egész Balatont. Napokig maga igazgatta a vitorlákat s nem tud betelni azzal a csodaszép andalító harmóniával, mely annyira sajátja a mi magyar tengerünknek. A herceg Olaszország legelőkelőbb családjából való.

Kirándulók Keszthelyen. Az almádi fürdővendégek, mint minden évben, az idén is meglátogatták Keszthelyt. Dr. Óváry Ferenc országgyűlési képviselő vezetése mellett a Baross-gőzhajón a múlt kedden fél 1-kor 90 kiránduló érkezett. A Hullámban ebédelték, s azután kisebb-nagyobb csoportokban megnézték a várost. Délután 4 órakor hajóra szálltak. Utjukat szép idő kísérte.

Villámcsapások. A múlt esütörtökön városunk fölött elvonult vihar alkalmával több helyütt leütött a villám. Így a felsőerdőn egy magas nyárfát szelt ketté. Bessenyőben a kápolnába süjtött és néhány szentképet tett tönkre. Ugyanott a Zalaegerszeg—baki országut mentén levő régi koresmaépület egyik kéményébe ütött le, azonban szerencsére nagyobb baj nem történt.

Hévíz látogatottsága az idén nagy mérveket öltött. Noha új lakásokat építettek, mégis minden szobát lefoglalták. A szomszédos Szent András község lakásai is tömve vannak. Keszthelyen is sokan laktak, akik naponkint társasokosin utaznak Hévízre.

Hol legdrágább a hus. A „Köztelek“ adatokat gyűjtött arra nézve, hogy mely városokban legdrágább a hus. Zalaegerszeg is szerepel a kimutatásban és pedig két helyen. Az egyik adat szerint gyalázatosan drága a hus ára, másik szerint nálunk aránylag a legolcsóbb az élő állat. Hát hova megy kérem a rengeteg külömbőség, amit a közönség kénytelen megfizetni? A kimutatás szerint a marhahús ára Aradon 1 K 36 f, Győrött 1 K 24 f, Nyitrán 1 K 28 f, Nagykanizsán 1 K 60 f, Zalaegerszegen 1 K 20 f. A borjúhús ára ellenben Zalaegerszegen és Nagykanizsán a legdrágább. Az élő állat ára átlag: Aradon 80 f, Győrött 94 f, Nyitrán 98 f, Nagykanizsán 82 f, Zalaegerszegen 80 f.

Uj vasut terv. Ugy értesülünk, hogy Nagyvázasnyban és vidékén mozgalom indult meg egy Veszprémből kiinduló s Nagyvázasnyon keresztül Tapolezáig kiépítendő vasut érdekében. Az érdekeltség élén a nagyvázasnyi urodalom áll.

Az ex lex és az adók. Adót Magyarországon kevés ember szeret fizetni. Még rendes időkben is sok a hátralék, amely immár oly nagy mérveket öltött, hogy a hátralékos köztartozásokat roppant számok fejezik ki. A zalaegerszegi pénzügyigazgatóság kimutatása szerint 1905 év első felében egyenes adóban, illetékben, fogyasztási és italadóban, ital mérési illetékben és a sőjövédékből 940.869 K 88 fillérrel folyt be kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában. Majdnem egy millió koronával kevesebb folyt be az állampénztárba mint tavaly. A bevétel egyedül a dohányjövédéknél emelkedett 20840 K 98 fillérrel.

Ki a gavallér. Egy ifju legény, aki foglalkozására nézve néha kocsis, néha napszámos, néha favágó, egy szegény szolgálóleányba szeretett. Meg is ígérte neki, hogy ha hivatalt kap, elveszi. Hiába járt azonban hivatal után, nem jutott

célhoz. A leány egy ideig türelmesen várt, később azonban azt gondolta, jobb lesz elfogadni egy más ifju udvarlását. A vőlegény megtudta a dolgot és beállított a konyhába egy hatalmas husáanggal. Néhányszor rá is ütött a leányra, aki rettenetesen sikoltozott. A zajra kijött a gazda, kivette a legény kezéből a botot és a boldogabb végét a féltékeny szerelmesen alaposan megtanultatta, miközben arról predikált, hogy gavallér ember asszonyt nem üt meg. Az elpáholó atyafi megesküdött minden szentekre, hogy ezután mindig gavallér lesz, csak boesása szabadon.

Megrugta a ló. Héri József bessenyői urodalmi kocsis az itató vályuhoz vezette a lovait. A lovak a vályuhoz értek, Héri pedig ki akart közülök jönni, a mikor az egyik fejbe rugta. A szerencsétlen embernek összeroncolta az orrát és are esontját. Olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy életben maradásához is alig van remény s ha felgyógyul is, egész életére eltorzítva marad.

A váltóór balesete. A murakereszturi állomáson szerdán délután vasuti kocsikat tolattak. Andrask György váltóór segédkezett a tolatásnál, miközben egy kocsis fékezéjére akart felugrani. Andrask elcsuszott s egyik keze a kerék alá került, amely azt teljesen összeroncolta.

Vásár. A miniszter megengedte, hogy az október 9-ére eső nagykanizsai országos vásárt az idén október 16-án tartsák.

Utcai botrány. Tóth Lajos fuvaros butort szállított egy házhoz. Lerakodás után a viteldő fölött nézeteltérés támadt közte és megbízója között és mivel ezt a különbözetet nyomban nem tudták elintézni, a fuvaros olyan éktelen lármát csapott, hogy az utca összeszaladt. Csak a rendőrség közbelépése vetett véget a megbokrosodott ember zenebonájának.

Bolgogtalan szerelem. Valek Márton nagykanizsai munkás a Franz Lajos és fiai cégnél dolgozott. Józan életű, tisztességes ember volt éveken keresztül. A múlt hetekben azonban folytonosan dorbézolt, minden keresetét elmulatta, mindenét eladta, hogy mulathasson. Pénteken éjjel azután egy kávéház előtt mellbe lötte magát. Azonnal meghalt. Szerelmes volt szegény, remény nélkül szeretett s ezért vált meg az életől.

Sztrájk Nagykanizsán. A nagykanizsai asztalossegédek beszüntették a munkát és sztrájkolnak. Azt követelik, hogy a napi munkaidő tíz és fél órában állapíttassék meg; a heti bér kifeizése minden szombat este 6 órakor történjék; a segédek a műhelytől elkülönített hálószobát kapjanak; heti 1 K 12 f reggeli pénz, ebédhez és vacsorához kenyeret, vacsorához frissen sült húst követelnek. A sztrájkolók összesen huszan vannak, de a mesterek kénytelenek velük egyezni, mert a munkások országosan szervezve vannak s amíg a sztrájkolókkal meg egyezés nem jön létre, más munkást nem kapnak.

Ex lex van. Hogy milyen demoralizáló hatása van az ex lexnek, mennyire megrendíti a törvények tekintélyét a nép előtt az, mikor látja, hogy szünetel az adószedés, meg az ujoncozás, bizonyítja a tolnavármegyei aratósztrájk egy epizódja, amelyben ugyancsak tevékeny szerep jutott Gabriel Alajosnak, a zalaegerszegi esendőrőrs előbbi parancsnokának. Az aratókat a fősolgabíró 30 napi elzárásra ítélte. Az aratók fellázadtak, s arra hivatkoztak, hogy nincs most törvény, nincs büntetés sem. Sehogysem akarták elhinni a fősolgabírónak, hogy a büntetőtörvény életben van s csak a csendőrség erőlyes magyarázatára látták be, hogy valamiféle törvénynek ex-lexben is kell lenni.

Hűtlen segéd. Rittman Pál kereskedősegéd egyik helybeli cégnél állott alkalmazásban, de összekülönbözött a cégtulajdonossal és kiállott az üzletből. Eltávozás előtt elment a kereskedő egyik adósához s ettől 12 koronát felvett s a helyett, hogy gazdájának beszolgáltatta volna, a saját céljaira fordította.

Hamisított élelmi szerek. Amióta a tejszövetkezetek jobban elvonják a tejet és tejterméket a zalaegerszegi piacról, a tejárusítók még fokozottabb mértékben hamisítanak, mint előbb. A hamisítás nem nehéz dolog; könnyen rájön a falusi asszony is, hogy a tejét egy kis vízzel, a tejfelt liszttel könnyen megszaporíthatja, mert az ördög sem ellenőrzi a portékáját. Több panaszt haltottunk, hogy a tejfel drágább, mint a fővárosi csarnokokban, de rosszabb. Ha a melege teszük, egyszerűen átváltozik savóvá, meg turóvá. Ideje volna, ha a városi közönség jobban védené

magát a hamisítótól. Zalaegerszegen akkora a fogyasztás, hogy bátran fel lehetne állítani egy tejszarnokot, amelyet a közeli tejszövetkezetek szívesen ellátának jó tejjel, vajjal.

Elsült puska. Prigler József nagykanizsai iparos fürödni ment a Potyli malomhoz s magával vitte botpuskáját, amelyet parton a ruhája mellé tett. Egy nyolc éves kis fiúcska kezébe vette a fegyvert s addig játszott vele, míg elsült és kezét teljesen összeroncsolta.

Utonállás. Régi haragosok voltak Boronyák János, Pers Károly és Bogár Gyula szenterzsébet-hegyi lakosok. Sokáig keresték az alkalmat, hogy a fennforgó differenciát kiegyenlíthessék, míg végre a minap Bazitán megtartott bucsu látszott erre alkalmasnak. Mind a hárman ott mulattak a koresmában, vígan dalolva és fiatalos hévvel pörgetve a környék szép leányait, asszonyait. Ugy éjjel tájban felkerekedtek, hogy haza menjenek. Elöl Pers és Bogár, utánuk Boronyák. Az uton megvárták amazok az egyedül bandukoló legényt s rátámadtak. Ez védekezett, de a tulerő legyűrte, a földön aztán úgy elverték, hogy 5—6 hétig lesz kénytelen az ágyat őrizni. A sérülés súlyos természetű lévén, a kir. törvényszéki vizsgálóbíró a helyszínére ment ki, hogy a sérült legényt kihallgassa.

Visszaélések. A törvényhatósági állatorvos a közigazgatási bizottsághoz tett jelentésében konstata, hogy a községi előjáróságok nem járnak el elég szigorúan a ragadós állati betegségek terjedésének meggátlása körül. A nép a zárlatot kijátsza s ezért a fertőzött községek száma egyre szaporodik. A jelentés nem emlékezik meg a sertéskezeskedőkről, a vásárosok kupecokról, akik épen a zárlat idejét használják fel leginkább visszaélésekre, mert ekkor a nép olesón eladja állatjait a faluzó kupecnek, aki azután hamis passzussal vásárra hajtja a fertőzött községből származó állatokat. Így tettek Seftér József és Torma Balázs sertéskezeskedők is, akiket véletlenül rajt csíptek, de van ilyen bizonyosan több is, akiket kellő éberséggel meg lehetne akadályozni a ragály terjesztésében.

Ha ideges, nincs étvágya, vagy nem tud aludni, használja a Kriegner-féle tokaji china vassort, mely páratlan a maga nemében, mert valódi 5 puttonos tokaji borból készült, kellemes ízű, erősítő, tisztító és gyarapítja a vért. Kapható a Korona-gyógyszertárban. Budapest, Kálvin-tér. Kis üveg 3 K 20 f, nagy 6 K. Postai szétküldés naponta.

Öngyilkossági kísérletek. Lantai Károly nagykanizsai szabólegénynek nincs ünneplő ruhája. A múlt vasárnap is csak a műhelyes ruhájában sétált az utcán. Társai megbotránkoztak Lantai lomosságán, sőt egyik le is köpte. A megcsúfolt ember annyira elkéseredett, hogy a városon kívül egy árokban felmetszette az ereit. A cir-káló rendőr talált rá a vérző emberre s beszál-lította a kórházba. — Szlavenik Antal keszthelyi kártyos az országút mellett kétszer mellbe löte magát. Revolvere azonban olyan gyenge jószág volt, hogy nem tett benne nagyobb kárt. Szépen haza sétált, ahol ápolás alá vették.

Népesedés Zalaegerszegen. A f. 1905 év első felében született 160 egyén, meghalt 126, köz-tük 24 a kórházban. A szaporodás tehát 34. Ugyanezen időszakban 41 pár kötött házasa-got.

Sikkasztó ügynök. Proch József képügnök-nek rosszul ment a sora. Senki sem akart sem szent képeket, sem falusi idilleket ábrázoló szin-nyomatokat venni. Jövődelmét tehát más uton akarta szaporítani. Irt Kovácsics János vukovári képkereskedőhöz, hozatott magának egy tucat szép képet s potom áron tul adott rajtuk, el-feladvén azok árának egy részét Kovácsicsnak átengedve. A megcsúfolt képkereskedő panaszára körözik a képügnököt.

Tolvaj katona. Balog Imre tizedes a nagyka-nizsai 48-ik gyalogezredben. Balog a minap 10 koronát kapott hazulról, amelyből kilenc koronát ládájába zárt. Másnap a ládát feltörve s a a kilenc koronának hült helyét találta. A lopás-sal Egyed Lajos kürtöst gyanúsította, mert csak ez látta, mikor pénzét a ládába zárta. A viz-szálatot megindították s Egyed oldalfegyverén olyan horpadásokat találtak, a melyek megerő-sítették azt a gyanút, hogy a ládát ő törte fel. A szerencsétlen kürtös félt a büntetéstől, öngyilkos akart lenni. Levelet irt anyjának, amelyben temetésére hívja, azután szolgálati fegyverével

szíven akarta magát löni. A fegyver elcsuszott a s golyó csak lábát roncsolta össze.

Reményteljes csemete. Horvát Anna mosóné munkabérért összekuporgatva, póstatakarékpénz-tárba rakta, hogy legyen utóbb, ha szükség lesz rá, mit elővennie. A minap is elment a postahivatalba, hogy megtakarított 19 K 70 fillérjét ismét betegye. Sokan voltak a hivatal-ban, várakoznia kellett. Pénzét zsebkendőbe kötve ruhája zsebjében tartotta. A várakozók között szorongott Bognár Ferenc 12 éves fiú is, a ki meglátva az asszonynak zsebjébe tett pénzt, ügyesen kilopta és észrevétlenül elsomfordált. Mikorra az asszony észrevete a lopást, a kis tolvaj, már a boltokat járta és szopogatta a különféle eukorkákat. Horvát Anna lármájára egy másik fiú, a ki tanuja volt Bognár Ferenc manipulációjának, elárulta pajtását, mert való-szerűleg nem kapott részt a zsákmányból. A kis tolvajt elcsípték és kevés híjjával megtalálták a lopott pénzt.

Tolvaj boltosinas. Megirtuk, hogy Weisz és Ledefszky nagykanizsai cég üzletébe fényes nap-pal betörték s a kézi pénztár egész tartalmát ellopták. A rendőrség megállapította, hogy a lopást Bleier Aladár tanonc követte el, aki már évek óta volt a cégnél. A fiú feltűnően köl-tekezett s ez vezette nyomára a rendőrséget.

Daruvár fürdőből a következőket írják: A fürdőidény nálunk már teljesen folyamatban van és a remek fekvésű fürdő látogatottsága örven-detes gyarapodást mutat; különösen a kitűnő hatású iszapfürdők nagyszámu csuzos és kösz-vényes beteget vonzottak fürdőkbe és bámula-tos gyógyeredmények ugynevezett csodakurák érettek el. Tekintettel a nagyszámu látogatott-ságra és a sűrű kérdézősködésekre, ajánlatos, hogy azon betegek, kik Daruvárra óhajtanak jönni, ebbeli szándékukat a fürdőigazgatósággal 5—6 nappal előbb lakásról való gondoskodás végett közöljék.

Tyuk lopás. Feresel Imréné udvarába a múlt héten valaki belopódzott, feltörte a ketrezeit és azokból több darab szárnyast elloptott.

Mult hóban levágott állatok. Mult június hó folyamán a helybeli vágóhídon levágtak 26 drb nagy marhát, 83 drb tejfogut, 127 drb borjut és 189 drb sertést.

Talált tárgy. A »Barossliget« egyik dús árnyat nyújtó fenyőbokra alatt egy csomagot találtak. Tartalma egy fekete kabát, meg egy pint pálinka. A csomag Pozva község nevét viselő adónyomatványba van takarva. Jogos tulajdonosa a hivatalos órák alatt átveheti a rendőrségen.

Időjárás. A mult héten szeszélyes időjárásunk volt. Szép napos idő viharokkal, esővel váltakozott. A levegő lehült, a reggelek rendszerint hűvösek.

Iparossegédek munkakönyve vissza nem tart-ható. Azon előfordult eset alkalmával, hogy egy iparossegéd munkából kilépve, mestere a munka-könyvet visszatartotta s megvonta a lehetőségét annak, hogy a segéd munkába léphessen s kenyerét becsületes uton megkereshesse, utalunk a m. kir. kereskedelmi miniszternek 1901. évi december hó 17-én kiadott 76290/VIII. A) számu körrendeletére, mely határozottan és min-den kétséget kizáró módon kimondja, hogy ha a segéd munkaadójától jogtalanul lépett is ki, az alkalmazottnak munkakönyvét magánál vissza-tartani nem jogosult s azt az alkalmazott rendel-kezésére bocsátani tartozik.

Egy zalaegerszegi uri családnál egy, esetleg két kisebb gimnazista teljes el-látást kaphat. Cím a kiadóhivatalban.

A valódi hírneves MÁLNÁSI SICULIA (székely) gyógyforrás viz kapható Zala-egerszegen: GYARMATI VILMOS-nál.

Közgazdaság.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása). A volt gyakori esőzések, továbbá a jelenlegi meleg időjárás az összes takarmánynövények fejlődésére oly kitűnő hatással voltak, hogy takarmányszük-ségről már szó sem lehet. Ennek következtében pohánkának (hajdinának) mustármagnak, csibehur-nak, kölesnek, biborherének és tarlórépamagnak

okvetlenül gyengébb kereslete lesz, mint más években. **Biborheremag.** Néhány tétel minőség szerint 20 kilónként 25—28 koronáért vidéki állomáson eladatott. Uglátszik jobb a termés mint kezdetben hitték, de azért távol sem mond-ható oly bőnek, mint érdekelt oldalról állítják. Amerikából jó fűmag termést jeleznek, nálunk is a csomós obir terméseredménye, az eddigi tudó-sítások szerint kielégítő. **Jegyzések nyersáruért 100 kgkint Budapesen.** Vöröshere 110—120 K, lucerna 108—116, muharmag 20—22, csillag-fürt 18—19, spergula (csibehur) 18, pohánka 18, mustár 31—33, biborhere 52—56.

Állategészségügy. Zalavármegye területén az utolsó hivatalos adatok szerint a következő állati betegségek fordultak elő: Takonykór és bőrfé-reg: Zalaegerszeg; ragadós száj- és körömfájás: Káptalanfa, Boeföld, Csicsó, Kaszaháza, Batyk, ivar-szervi hólyagos kiütés: Drávavásárhely, Fitye-háza, Sormás, Vonyarevashegy, Beesehely, Csör-nyeföld, Felsőszemenye, Dömezőld, Kissziget, Hetés, Alsódomboru, Draskovec, Muravid, Oppo-rovec, Szobotica, Csehi, Csicsó, Kaszaháza, Batyk, rühkór: Bödeháza, Kisréce, Egeraracsá ló, Orosztonybaksháza, Zalaegerszeg; sertésorbánc: Szepetnek, Keszthely, Erdősfá, Tótszentmárton, Lentiszombathely, Alsórajk, Dióskál, Egeraracsá, Nagyhorváti, Orbányosfa, Szabar, Kisvásárhely, Akali, Hegyesd, Hegymagas, Mindszentkál-la-kisfalud, Nemespécsegy, Vászoly, Besenyő, Kemend-ollár, Szepetk, Zalaistvánud, Batyk, [Zalabér, Nagykanizsa; sertésvész: Rédiés, Belica, Csák-tonyfa, Jánosfalu, Fityeház, Cserszegtomaj, Egregy, Karmacs, Keszthely, Szentandrás, Vállus, Beesehely, Kislakos, Maróe, Szécsisziget, Bolla-hida, Csömödér, Kissziget, Lentiszombathely, Mikefa, Nagylengyel, Nova, Alsórajk, Felsőháhot, Hetés, Orosztonybaksháza, Zalaapáti, Hodosán, Nyírad, Sümeg, Badaconyomaj, Gulács, Gyula-keszi, Káptalanfői, Monostorapáti, Petend, Salföld, Szentbékálla, Szepezd, Andrásida, Botfa, Hásahágy, Kemendollár, Pozva, Pusztaderics, Söjtör, Szentlőrinc, Teskánd, Vöckönd, Zalalövő, Zalaszentiván, Gyülevész, Polgárváros, Túrje, Véged, Vindornyaszőllős, Zalaszentgrót, Zala-szentlászló, Nagykanizsa.

Piaci árak a legutolsó hetavasáron 50 kilogrammonkint.

	minőség szerint	Kor.-tól	Kor.-ig
búza		15.—	—
rozsa		13.—	—
árpa		13.—	—
zab		14.—	—
tengeri		16.—	—
burgonya		—	—
bükköny		—	—
lőher		—	—
tarkabab		—	—
féhérbab		—	—

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.

Társszerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

1905. kig. 1905.

Hirdetmény.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa közhírre teszi, hogy a város tulajdonát képező téglagyárban részint géppel, részint kézzel készült első minőségű cikkek a következő árban kaphatók:

Kézi falazó téglá	22 (huszonkettő) K
Géppel készült falazó téglá	26 (huszonhat) »
Hornyolt zsindeley	64 (hatvannégy) »
Lapos zsindeley	28 (huszonnyolc) »
Kongó téglá (klinker) 22 (huszonkettő) »	
5cm. belsejű átmérőjű	30 (harmintc) »
6.5 cm. » » »	40 (negyven) »
8 » » » »	50 (ötven) »
10 » » » »	80 (nyolevan) »

Az itt jelzett árak 1000 darab után számíttatnak.

A vételár a városi pénztárnál fizetendő.

Zalaegerszegen, 1905. június 28-án tartott tanácsülésből.

Várhidy Lajos sk.,
polgármester.

Öltetés! Szakavatottsági Pontosság! Saját érdekében hirdessen kizárólag LEOPOLD GYULA hirdetői irodája Budapest, Erzsébet-körút 54.

MINDEN NŐLGY ELŐNYE

olcsón és a mellett mégis divatosan és elegánsan ruházkodik.

Saját érdekében kérje ezért dústartalmu **mint a-gyűjteményünket**, melyet megtekintés végett ingyen és bérmentve küld a

WIENER MODERN UNION
Bécs, I., Schottenring 10

VERSZEGÉNYSEG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESSEG gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb készítmény a

KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR.

Valódi tokaji borból készült, tehát nem távesztendő össze más készítménnyel. Rendkívül kellemes ízű, erősíti, tisztítja a vért. Kis üveg ára 3-20 kor Nagy üveg 6 kor - Kapható gyógytárakban. Postán küldi. **KORONA-GYÓGYSZERTÁR Budapest, Kálvin-utca.**

SZIMON ISTVÁN FÉLE GYÓGYEREJŰ SÓS-BORSZESZ

MINDENÜTT KAPHATÓ

Szőnyegszedők takarók függönyök Bútorasztalok asztalkiegészítők Szőnyeg- és kárpitmosás. **S. SCHEIN** os. és ktr. udv. szá. 12. WIEN, I., Banermarkt 12. Dátatartalmó képes **ÁRLEGYZEK** ingyen és bérmentve

Ön nagyon időseknek látszik! Fesse haját a **CZERNY-féle Tanningene** HAJFESTŐ-SZERREL

PLATSCHEK VILMOS

elismerett legolcsóbb, legszolidabb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

"SMITH PREMIER" képviselők kerestetnek.

SMITH PREMIER N° 5 képes árjegyzék ingyen.

AVILÁG LEGJOBB ÍROGÉPE

GRAND PRIX PARIS 1900 BUDAPEST ANDRÁSSY UJ 14

Pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, sőt ráncok is eltűnnek az arczról a valódi angol **BALASSA FÉLE UGORKATE** használata által. Egy üveg ára 2 korona. Hozzá ugorkaszappan 1 k, púder 1-20, K.

Főszék: **BALASSA KORNÉL** gyógyosztára Bpest-Erzsébetfalva.

Dr. Kovács kézpasztája 3 nap alatt biztosan hat. Tégelyek 1-20. Dr. Kovács gyógytára Bpest, Gyár-u. 17.

HOTEL PARIS SZÁLLODA

szállós: SIMON PÁL
BUDAPEST, VI., VACZI-KÖRUT 25. SZ.

100 szoba 2-20 K-tól fejlebb kizolgálással és villanyvilágítással együtt. Fürdők, elegáns kávéház, étterem és szórakozó a házban. Villamos vasúti megállóhely az óraszer pályaudvarok és hajók felé.

KATZER -féle részv. társaság megóvó-intézete az első és legnagyobb. 1/4 millió részvénytőke.

Budapest, Ó-utca 42, 44 (saját ház), 45, 46, és Uj-utca 43.

Katzer szőrmeárui az egész világon el vannak terjedve és elsőrangúak.

KISS SZERENCSEJE NAGY VASÁRÚJON KISS-FÉLE SZERENCSE-SORSJEGYET KISS-KÁROLY-TÁRSASÁG

1000.000

A MÁLNÁSI SICULIA GYÓGYFORRÁS

kiváló összetételű égvényes sós savanyúvíz, amely tapasztalatom szerint megbízható gyógyhatással bír a légzőszervek, valamint a gyomor és bélesatorna hurutos bántalmainál, egy szintén a húgy és ivarszervek hurutos és vérpangásos bántalmainál is. Jó hatást gyakorol továbbá a belek atoniája és a hasi vérbőségéből eredő májbetegségekre. A „Siculia“-forrás belső használatának furdással való egyesítése oszlató hatást fejt ki a női medence szervek idült izzadmányainál. A tüdőgümőkör kezdetleges eseteiben, valamint a gümős-görvényes nyirkmirigy dagadatok ellen jó sikerrel alkalmazható. Célszerű segédeszközt képez az elhízás és idült köszvény gyógyításában is. Ezen sokoldalú használhatóságánál fogva méltán számot tarthat az orvosok figyelmére.

Budapest, 1905. január 8.

Dr. Korányi Frigyes, egyetemi tanár, főrendiházi tag, a M. Tud. Akad. tagja, stb. stb.

Székhely: a kezelő tulajdonos „SICULIA” természetes szénavat sűrítő gyár a MÁLNÁSFÖRDÖN Háromszék vm. Cím: SICULIA, Málnásfürdő. Főraktárak Budapesten: IV., Múzeum-körút 7., és minden nagyobb városban.

Kérjük a SICULIA névre figyelni!!!

Szénásy szab. Árpád

RAJZ-ESZKÖZ az összes közép-iskolákban a legjobban bevált **MAGYAR KÖRZŐ** MINDENÜTT KAPHATÓ.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cosaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A Cosapor többet ér, mint a világ minden szobeszedéje a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvenessé teszi az iszákosságoknak a szeszes italt. A **Cosa** oly csendes és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí, mi okozta javulását.

Cosa a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer férfit a szegény és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséséhez segítette s sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a Cosapor tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják, egy próba adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 217. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek. (Levelek 25 f. levelezőlapok 10 fillérel bérmentesítendő.)

COSA INSTITUTE
(Dept. 217),
62, Chancery Lane,
London, Anglia.

Theile soványító teája ismert hatásos specialitás **tulhízás ellen.**

Kapható **Török József gyógyosztárában** Budapest, Király-utca 12. szám.

„MAYER“ gépgyár

vas- és fémöntőde részvény-társaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

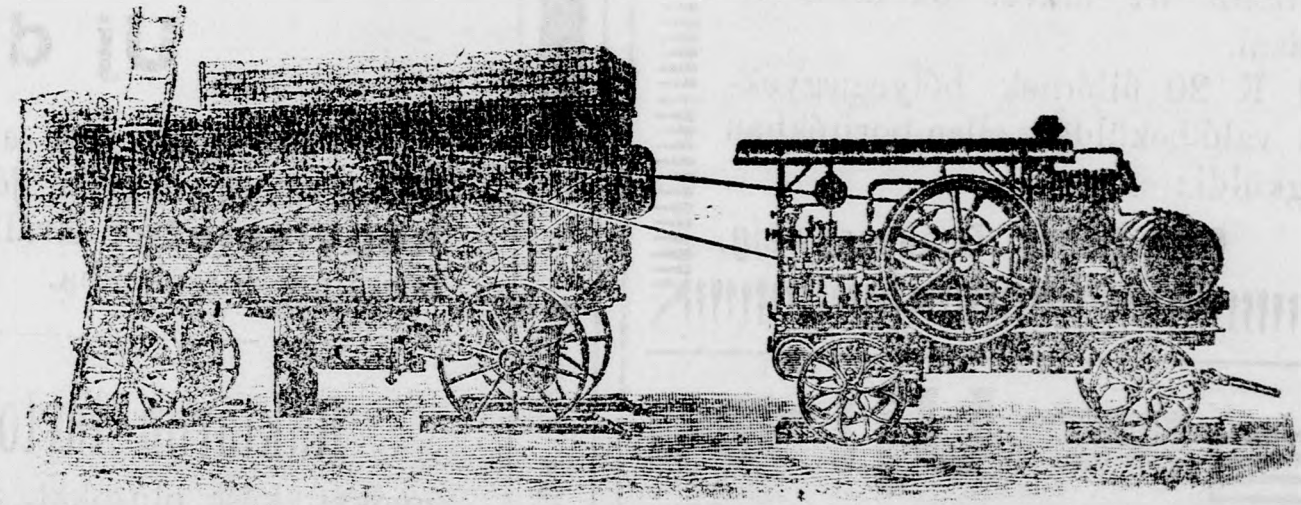
Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, ^{kitűnő szerkezetű} Benzin- és szívó- gázmotorokat ^{2-50 lóerőig.}

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legolcsóbb üzem!

Tűzveszély kizárva!

Malomépítészeti: Új hengerek, minden e szakmába vágó gépgyártása. Teljes műalmi berendezések.

Különlegesség: Legújabb szerkezetű **csavaros és szabad. víznyomású borsajtók.**

Osborne D. M.-féle világhírű **amerikai arató és kaszáló gépek** magyarországi kizárólagos képviselősege.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Kivánatra minden szükségletre külön költségvetés.

D. Horváth Győző
vas, fűszer, deszka és léckereskedése
Zalaegerszeg.

Ajánl
cséplésre gépolajakat, kenőket,
szíjjakat és egyéb alkatrészeket,
építkezéshez deszkákat, faszin-
delyt, festékeket, vadásziponyre
fegyvereket, töltényeket, serétet.

3746/tkv. 1903. szám.

Arverési hirdetményi kivonat.

A zalaegerszegi kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy *Kosztolicz Izrael* végrehajtatonak *Rab János* végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében, a zalaegerszegi kir. törvényszék területén levő, a zalabéri 485. sz. tjkvben Rab József és Rab János közös tulajdonánál felvett következő ingatlanokból Rab János felerészbeni jutalékára és pedig: † 1305. hrsz. alattira 218 K, † 1384. hrsz. alattira 216 K kikiáltási árban az alábbi feltételek mellett elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi július hó 20-ik napján délelőtt 10 órakor Zalabér községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 21 K 80 f-t és 21 K 60 f-t készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-c. 48. §-a alatt jelzett árfolyammal számított és az 1884. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Zalaegerszeg, 1905. évi április hó 1-én.

Rutich, kir. tszéki bíró.

Idős és ifju embereknek

ajánlatos Dr Müllernek több bőví-tett kiadásban megjelent, a **meg-zavart ideg** és nemi rendszerről, valamint ennek radikális gyógy-módjáról irt művét okulásul el-olvasni.

1 K 20 fillérnek bélyegjegyek-ben való beküldése ellen borítékban megküldi:

Curt Röber, Braunschweig.

Uj!
Cook és Johnson-féle
amerikai szabadalmazott

tyukszem gyűrű.

A jelenkor legjobb és legbiztosabb szere. Hatása nagyszerű és azonnal csillapítja a fájdalmat.
Kapható az Osztrák Magyar Monarchia minden gyógy-szertárában.
1 db borítékban 20 fillér, 6 db dobozban 1 K. Postán küldve 20 fillérrel több.

Magyarországi főraktár:

Török József gyógyszer-tára Budapest, VI. Király-u. 12.

Az Osztrák-Magyar Monarchia központi raktára „A Samaritanus”-hoz címzett gyógyszer-tár, Grázban.

7271/tkv. 1905.

Arverési hirdetményi kivonat.

A zalaegerszegi kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a *Zalamegyei központi takarékpénztár* végrehajtatonak *Hollósy János* és *neje Sabján Anna* végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében az 1881. évi LX. t. c. 187. §-a értelmében az újabb árverés 1057 korona 20 fillér tőke, ennek 7 $\frac{1}{2}$ % kamatai, 83 K 20 f, 20 K és 15 K 50 f költség kielégítése végett a zalaegerszegi kir. törvényszék területén levő a zalaegerszegi 2976. sz. tjkvben a † 2536/b hrsz. a végrehajtást szenvedettek tulajdonánál felvett ingatlanra 1184 K kikiáltási árban és a zalaegerszegi 2794. sz. tjkvben † 2293. hrsz. alatt $\frac{1}{5}$ részben kiskoru István Erzsébet $\frac{3}{5}$ részben *Hollósy János* és *neje Sabján Anna* tulajdonánál felvett és egészben elárverezendő ingatlanra 330 K kikiáltási árban, ugy azonban hogy ez utóbbi ingatlanból kiskoru István Erzsébet $\frac{1}{5}$ rész jutalékára István István javára bekebelezett haszonélvezeti jog az árverés által nem érintetik, elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi augusztus hó 21-ik napján d. e. 10 órakor Zalaegerszegen a telekkönyvi hatóság irodájában megtartandó nyilvános árverésen az utóajánlatot tevők által beígért 1184 K és 330 K áron alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 185 K 50 f és 19 K 80 f készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 48. §-a alatt jelzett árfolyammal számított és az 1884. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

A kir. törvényszék telekkönyvi hatósága.
Zalaegerszeg, 1905. évi július hó 3-án.

Dr. Berczelly, kir. tvszéki albiró.

Üzlet eladás.

40 év óta jó forgalomban levő üzlet és korcsmát h á z z a l együtt családi viszonyok miatt szabadkézből eladom.

Flesch Manó
rédicsi lakos.

Elvem: kevés haszon, nagy forgalom.

Uj divatáru üzlet.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy sikerült egy nagyon jó hírnevű **zsebkendő gyárnak a képviselőjét** elvállalni, a mely árukat a legolcsóbb áráért bocsátom forgalomba.

Raktáron tartok: Női divatkelméket, összes bélésárukat, mindenféle díszeket, selymeket, bársonyokat, kész bluzokat, alsó szoknyákat, szalagokat, csipkéket, nap-és esőernyőket, kesztyűket, harisnyákat, nyári bluzokba alkalmazandó guvrérozott díszeket, női gallérokat és egyéb cikkeket **nagy választékban.**

A legújabb nyári derékfűzők szalagból egyedül kereskedésem-ben kaphatók.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel

RADÓ HENRIK.

Naponta érkeznek az ujdonságok.

Nyomatott Unger Antal könyvnyomdájában Zalaegerszegen.

TARCSA gyógyfürdő Vasvármegyében. —
Glaubersótartalmu szénsavdús vas-források. A legújabb módszerek szerint berendezett pezsgő és ásványvíz-, valamint vasláp (Moor)-fürdők. Ujjonnan épült hidegvízgyógyító-intézet férfi- és női osztállyal. Kelleme, hűvös éghajlat, a kényelem minden igényeinek megfelelő, olcsó lakások, villamvilágítás, jó vendéglők, gyógyszer-tár, naponta kétszer zene, szép kirándulások. A női szervek emésztési szervek bajai ellen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.

Évad május hó 21-től szeptember végéig.

Az évad kezdetétől június 15-ig és augusztus hó 15-től szeptember végéig tetemesen olcsóbb árak. Felvilágosítással szolgál és kívánatra prospektust küld a fürdő-igazgatóság. Állandó fürdőorvos: dr. Barta Kornel v. tanársegéd. *Tarcsai Károly-forrás* különösen mint óvszer járvány esetén kitűnő ivóvízül intézendők. Vidéki városokban és nagyobb helyeken minden ásványvízkereskedésben és jobb fűszerüzletben kapható.

Vasuti állomás, posta és távirda helyben. Budapestről és Győről naponta Tarcsafürdő fölrátu közvetlen I. és II. osztályu kocsik közlekednek oda-vissza.

Minden gazdára nézve fontos annak ismerete miké-
pen védekezzen **a burgonya-vész**
ellen, mely nemcsak a **termés mennyiségét**
rontja, de a **minőséget** is befolyásolja.

A burgonya-vész leküzdésére
a legalkalmasabb szer a **dr. Aschenbrand-féle**

bordói por

mely nemcsak biztosan megóvja a bur-gonyát ezen veszedelemtől, hanem **termésméltóbbat** és **a gumók keményítő tartalmának fo-kozását** is eredményezi

Ennélfogva a bordói porral való per-metezés költségei **többszörösen** meg-térülnek.

Egy kat. hold burgonya kétszeri permetezé-séhez (június és július hóban, összesen 8—12 kg. bordói por szükséges.

A bordói por ára:

50 kg.-os zsákokban, kg.-kint	68 fillér.
10 és 5 kg.-os »	72 »
2 kg.-os dobozokban »	73 »

Megrendeléseket elfogad, a burgonya-vészről szóló részletes ismertetést és használati utasítást díjmentesen küld a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

— A por azonkívül megrendelhető: —

Gyarmati Vilmosnál Zalaegerszeg, Gazdasági közvetítő irodában Nagykanizsa.

Magas árak kizárva.

Versenyképes olcsó árak.